

370.733

ว 645ค

จ.3

ความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

128 พ.ย. 2551

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
เมษายน พ.ศ. 2545

S241051

คำนำ

การทำวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน พร้อมทั้งศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยง และความพึงพอใจของนักเรียน ผลการวิจัยจะได้นำไปพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานร่วมกันระหว่างคณะศึกษาศาสตร์ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เพื่อให้นิสิตฝึกสอนและฝึกงานมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความคาดหวังของสังคม

ในการทำวิจัยครั้งนี้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากอาจารย์พี่เลี้ยง และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ศรีนทร จีเพชร และอาจารย์นิธิวรรณ เชาว์นิธิ ที่ช่วยเก็บแบบสอบถามจากนักเรียน หนึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุภกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์สนธยา ศรีบางพลี ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามการวิจัย และขอขอบคุณอาจารย์สพโชค พูลนวม อาจารย์ชวลิต สูงใหญ่ อาจารย์สำเริง สุนทรเกตุ และคุณเจษฎา หนูร่น ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี และผู้วิจัยขอขอบคุณทุกๆ ท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการวิจัย

นิรมล แจ่มจำรัส

เมษายน 2545

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	ประวัติและแผนพัฒนาการศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย	
	ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)	10
	การฝึกสอน	17
	นิสิตฝึกสอนและแนวปฏิบัติสำหรับนิสิตฝึกสอน	24
	คุณลักษณะของนิสิตฝึกสอน	37
	ความพึงพอใจ	46
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
	สมมุติฐานในการวิจัย	52
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	53
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	53
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	55
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	55
	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	57
	การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	57
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	79
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	79
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	79
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	80
การวิเคราะห์ข้อมูล	81
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
อภิปรายผล.....	84
ข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม.....	92
ภาคผนวก.....	97
ประวัติผู้วิจัย.....	111
บทคัดย่อ.....	112

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ปีการศึกษา 2544 จำแนกตาม วิชาที่นิเทศการสอน.....	54
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2544 จำแนกตามระดับชั้น.....	54
3	จำนวนและร้อยละของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน จำแนกตามเพศ ระดับชั้น ที่นิเทศการสอน วิชาที่นิเทศการสอน	62
4	จำนวนและร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำแนกเป็น ระดับชั้นเรียน เพศ และระดับผลการเรียนเฉลี่ย.....	63
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความระดับความพึงพอใจของ อาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและ ฝึกงาน จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม.....	64
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความระดับความพึงพอใจของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิต ฝึกสอนและฝึกงาน จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม.....	65
7	ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่มีเพศ ต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและ รวมทุกด้าน	66
8	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิต ฝึกสอน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและ รวมทุกด้าน จำแนกตามระดับชั้นเรียน	67
9	ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่นิเทศ การสอนวิชาต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน	68
10	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามระดับชั้นเรียน	69

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
11	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านบุคลิกภาพ เป็นรายคู่.....	70
12	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ที่มีต่อนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านการสอนและการใช้สื่อ การสอน เป็นรายคู่.....	71
13	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ เป็นรายคู่	71
14	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านวินัยและ การควบคุมชั้นเรียน เป็นรายคู่	72
15	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน รวมทุกด้าน เป็นรายคู่.....	72
16	เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีเพศ ต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและ รวมทุกด้าน.....	73
17	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ย.....	74
18	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพ เป็นรายคู่.....	76
19	ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน โดยรวมทุกด้าน เป็นรายคู่.....	77

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 20 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน และ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและ
ฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน 78

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เป็นหน่วยงานในสังกัดของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีระบบบริหารงานที่สามารถดำเนินการได้โดยอิสระ และสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ โดยเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ทดลอง สาธิต และเผยแพร่องค์ความรู้ทางการศึกษาให้กับสถาบันการศึกษาอื่นๆ และเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนส่งเสริมการฝึกสอนและฝึกงานของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ระดับต่างๆ มุ่งผลิตและพัฒนาเยาวชนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี โดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีสุขภาพ ร่างกาย และจิตใจที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีน้ำใจนักกีฬา สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีจิตสำนึกในการปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวมทุกด้าน รวมทั้งการประหยัดพลังงานและสิ่งแวดล้อม (แผนพัฒนาการศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) พ.ศ. 2543 – 2547 : 1)

ปณิธานของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นตัวแบบ สาธิต ทดลอง วิจัยและเผยแพร่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ สามารถผลิตและพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนเก่ง มีวินัย เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม มีน้ำใจนักกีฬา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพื่อให้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามปรัชญา ปณิธานของโรงเรียน และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียนดังต่อไปนี้คือ เป็นต้นแบบของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ ผลิตและพัฒนาเยาวชนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ คิดแก้ปัญหาได้ มีทักษะการจัดการและมีทักษะการสื่อสาร สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ส่งเสริมสนับสนุนการฝึกสอนและฝึกงานของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ระดับต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเผยแพร่องค์ความรู้ทางการศึกษาให้กับสถาบันทางการศึกษาอื่นๆ (แผนพัฒนาการศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) พ.ศ. 2543 – 2547 : 2) จะเห็น

ว่า โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) นอกจากจะเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้ว ยังเป็นสถานศึกษาที่ให้บริการแก่ภาควิชาต่างๆ ของคณะศึกษาศาสตร์ และฝึกประสบการณ์แก่นิสิตในด้านการนิเทศ การฝึกสอน และฝึกงาน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จึงเป็นสถานศึกษาที่ทำหน้าที่ฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครูให้แก่ นิสิตที่มาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 1 ประสบการณ์วิชาชีพครู 2 ประสบการณ์วิชาชีพครู 3 และฝึกสอนฝึกงาน เป็นประจำทุกปีการศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จึงเปรียบเสมือนห้องปฏิบัติการ หรือแหล่งสร้างเสริมประสบการณ์วิชาชีพครูด้านต่างๆ แก่ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ระดับต่างๆ เป็นแหล่งทดลอง ค้นคว้า วิจัยงานทางด้านศึกษาศาสตร์แขนงต่างๆ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีภารกิจในการผลิตบัณฑิต วิจัย และพัฒนาสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพทางการศึกษา โดยเน้นคุณภาพงานและการผลิตครู คณะศึกษาศาสตร์มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาคุณภาพครูข้อหนึ่ง คือ ผลิตบัณฑิตครูที่มีความสามารถด้านการจัดการเรียน การสอน และประสบการณ์การศึกษา เพื่อสร้างนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับการเป็นบัณฑิตที่รอบรู้ และสามารถทางวิชาชีพ (คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2542 : 9) คณะศึกษาศาสตร์ได้จัดหลักสูตรซึ่งมีทั้งวิชาหลักและวิชาเลือกหลากหลาย เพื่อให้ นิสิตได้ศึกษาหาข้อมูล และประสบการณ์ทางการศึกษามากมายหลายด้านทั้งภาคทฤษฎี สถานการณ์จำลอง และฝึกภาคปฏิบัติ เมื่อนิสิตได้ศึกษาด้านทฤษฎี และมีประสบการณ์ทางวิชาชีพครู 1 ประสบการณ์วิชาชีพครู 2 ประสบการณ์วิชาชีพครู 3 แล้ว นิสิตจะต้องฝึกภาคปฏิบัติในฐานะครูฝึกสอน การฝึกสอนเป็นรายวิชาหนึ่งในหลักสูตรการศึกษาขั้นปริญญาตรี ได้กำหนดให้นิสิตชั้นปีที่ 4 ออกไปฝึกสอนและฝึกงาน ทำหน้าที่ต่างๆ ในฐานะครูตามโรงเรียนฝึกสอน เพื่อให้ นิสิตได้นำหรือประยุกต์ ทฤษฎี ความรู้ที่ศึกษามา มาฝึกปฏิบัติในโรงเรียนฝึกสอน เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ตลอดจนฝึกประสบการณ์ต่างๆ การฝึกสอนเป็นประสบการณ์ทางการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อผู้ที่ จะออกไปดำเนินอาชีพครู มีจุดมุ่งหมายให้นิสิตได้เรียนรู้สภาพของการเป็นครูที่แท้จริง ได้เข้าใจลักษณะของอาชีพครูและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู นิสิตจะได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักสร้างมนุษยสัมพันธ์ และฝึกความพร้อมในการวางตัวให้เหมาะสมกับนักเรียน อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่ของโรงเรียน และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ เพื่อฝึกประสบการณ์ด้านการสอน เช่น การทำแผนการสอน และบันทึกการสอน การทำและใช้สื่อการสอน การวัดผล-ประเมินผล ควบคู่ไปกับประสบการณ์วิชาชีพ เช่น งานด้านธุรการ ด้านการปกครอง ด้านการแนะแนว ด้านห้องสมุด เป็นต้น นอกจากนี้ นิสิตจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติ

ปัญหาของนักเรียน ตลอดจนปัญหาต่างๆ ของนักเรียน นิสิตจะได้เรียนรู้ถึงการจัดการและการบริหารโรงเรียน ได้ทราบถึงปัญหาต่างๆ ที่แท้จริงของโรงเรียน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี (คู่มือการฝึกสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน 2527: 1 - 2)

ในการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานมีปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาการปรับตัว ความวิตกกังวล การขาดทักษะที่จำเป็นของการเป็นครู คือ ทักษะในการนำเข้าสู่บทเรียน การเสริมแรง การเขียนกระดานดำ การเลือกใช้วิธีสอน เทคนิคการสอน เทคนิคการใช้คำถาม การสรุปบทเรียน การวัดและการประเมินผล ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การปกครองชั้นเรียน (รุจิร ภู่อาระ 2527 : บทคัดย่อ) ซึ่งสอดคล้องกับประภา ธานีรัตน์ (2530 : 4) ศึกษาพบว่า นิสิตฝึกสอนมีปัญหามากในเรื่องการเตรียมการสอน การทำโครงการสอน การทำบันทึกการสอน การใช้เทคนิคการสอนและวิธีสอน รวมทั้งบุคลิกภาพในการเป็นครู นอกจากนี้ การประเมินผลการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอนฝึกงานยังขาดเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินผล ขาดการประเมินผลการฝึกสอนที่ควรประเมินจากกลุ่มประชากรหลายฝ่ายหรือการประเมินระบบ (สมชัย โต้ะถม 2531 : 4) การประเมินผลการฝึกสอนและฝึกงานของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นการวัดผลการปฏิบัติงานของนิสิตในด้านการสอนโดยส่วนรวมจากอาจารย์นิเทศก์ทั่วไป อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชา และอาจารย์พี่เลี้ยง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ในฐานะที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เป็นสถานศึกษาที่มีหน้าที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้แก่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรจะมีการประเมินคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในด้านอื่นๆ ด้วย และควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมประเมินและแสดงความคิดเห็นในการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานด้วย เพราะการประเมินคุณภาพทางการศึกษา เป็นกระบวนการของการดำเนินกิจกรรมที่คำนึงถึงคุณภาพผู้ปฏิบัติ ผู้เรียน และสังคม ที่ต้องให้เกิดมีความพึงพอใจ และสามารถบอกคุณค่าของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณภาพของบัณฑิตครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ซึ่งผลงานวิจัยนี้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถใช้เป็นข้อมูลอีกด้านหนึ่งของการฝึกภาคปฏิบัติในฐานะครูฝึกสอน ไปวางแผนพัฒนาบัณฑิตทุกสาขาวิชาของคณะศึกษาศาสตร์ ตามปณิธานของคณะศึกษาศาสตร์ ที่มุ่งปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ และผลจากการที่คณะศึกษาศาสตร์ได้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของบัณฑิต

ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาการศึกษาให้แก่สังคมไทย ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพแล้ว นิสิตจะได้ใช้พื้นฐานความรู้ และความเป็นวิชาชีพทางการศึกษามาใช้และพัฒนาให้เกิดคุณค่าต่อนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงจากการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่มีต่อคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่มีต่อคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน จำแนกตามเพศ ระดับชั้นที่นิเทศการสอน และวิชาที่นิเทศการสอน
4. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน จำแนกตามระดับชั้น เพศ และระดับผลการเรียนเฉลี่ย
5. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สามารถใช้เป็นข้อมูลอีกด้านหนึ่งของการฝึกภาคปฏิบัติของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ในฐานะครูฝึกสอนและฝึกงาน ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพของการผลิตครูในระดับปริญญาตรีให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ตลอดจนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การสอนวิชาชีพครู ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ให้นิสิตมีทักษะพื้นฐานความเป็นครู มีจรรยาบรรณในวิชาชีพครูที่ดี และผลจากการที่คณะศึกษาศาสตร์ได้พัฒนาหลักสูตรการผลิตวิชาชีพครูให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพแล้ว จะทำให้เกิดคุณค่าต่อนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) อย่างมาก เมื่อนิสิตที่มาฝึกสอน และฝึกงานที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เป็นนิสิตที่มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดี

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนและนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอน และการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

2.1.1 อาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2544 จำนวน 104 คน

2.1.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 817 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

2.2.1 อาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่นิเทศการสอนนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 50 คน

2.2.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 392 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพของอาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน จำแนกเป็น

3.1.1.1 เพศ จำแนกเป็น

3.1.1.1.1 ชาย

3.1.1.1.2 หญิง

3.1.1.2 ระดับชั้นที่นิเทศการสอน จำแนกเป็น

3.1.1.2.1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.1.1.2.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.1.1.2.3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.1.1.3 นิเทศการฝึกสอนวิชาเอก

3.1.1.3.1 ภาษาไทย

3.1.1.3.2 คณิตศาสตร์

3.1.1.3.3 ศิลปศึกษา

3.1.1.3.4 ดุริยางคศาสตร์สากล

3.1.1.3.5 การแนะแนว

3.1.1.3.6 คอมพิวเตอร์

3.1.1.3.7 พลศึกษา

3.1.1.3.8 คหกรรมศาสตร์

3.1.1.4 วิชาเอกของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน จำแนกเป็น

3.1.1.4.1 วิชาหลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และ คอมพิวเตอร์

3.1.1.4.2 วิชาที่ไม่ใช่วิชาหลัก ได้แก่ ศิลปศึกษา ดุริยางคศาสตร์สากล การแนะแนว พลศึกษา และ คหกรรมศาสตร์

3.1.2 สถานภาพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกเป็น

3.1.2.1 ระดับชั้นที่กำลังศึกษา จำแนกเป็น

3.1.2.1.1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.1.2.1.2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.1.2.1.3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.1.2.2 เพศ จำแนกเป็น

3.1.2.2.1 ชาย

3.1.2.2.2 หญิง

3.1.2.3 ระดับผลการเรียนเฉลี่ย จำแนกเป็น

3.1.2.3.1 ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 (ระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ)

3.1.2.3.2 ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 (ระดับปานกลาง)

3.1.2.3.3 ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 (ระดับดี)

3.1.2.3.4 ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.00 (ระดับดีมาก)

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านบุคลิกภาพ

3.2.2 ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน

3.2.3 ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์

3.2.4 ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) หมายถึง โรงเรียนสาธิต สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา มีฐานะเทียบเท่าภาควิชา ตามประกาศของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ลงวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2542 ตั้งอยู่เลขที่ 176 ซอยสุขุมวิท 23 ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

2. ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น หรือทัศนคติ ของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ใน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ว่ามีความพึงพอใจระดับใด ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้การตอบแบบสอบถาม ความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้ให้คะแนนมากจะเป็นผู้มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานมากกว่าผู้ให้คะแนนน้อย

3. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะทั้งภายในและภายนอก ที่เป็นลักษณะโดดเด่นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งแสดงออกเป็นประจักษ์กับสถานการณ์เฉพาะอย่างจนเกิดเป็นนิสัย เช่น การแต่งกาย กิริยามารยาท น้ำเสียงลักษณะการพูด ความกระตือรือร้น ความมั่นคงทางอารมณ์ เป็นต้น

4. การสอนและการใช้สื่อการสอน หมายถึง กระบวนการของนิสิตฝึกสอนในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้เหมาะสม ตามลำดับขั้นตอน อีกทั้งมีความรู้ ความแม่นยำในเนื้อหาวิชา ตลอดจนมีการกระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อการสอน เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ และช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

5. ความรับผิดชอบ หมายถึง การควบคุมตนเองให้ปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลสำเร็จ ควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ไม่ให้ทำผิดกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ ทั้งขององค์กรและสังคม

6. มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างนิสิตฝึกสอนกับอาจารย์พี่เลี้ยง นักเรียน เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และทำให้สถานการณ์การเรียนการสอนในชั้นเรียน และการทำงานดำเนินไปด้วยดี

7. วินัย หมายถึง ความสามารถของนิสิตฝึกสอนในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ให้เป็นไปตามที่ต้องการ และตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม และสามารถควบคุมนักเรียนให้มีพฤติกรรมเป็นไปในแนวทางที่พึงปรารถนา

8. การควบคุมชั้นเรียน หมายถึง ความสามารถของนิสิตฝึกสอนในการควบคุมดูแลนักเรียน และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียน การคุมสอบ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ให้สามารถดำเนินการไปด้วยดี

9. อาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน หมายถึง อาจารย์ผู้สอนในแต่ละหมวดวิชาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ซึ่งผู้บริหารของโรงเรียนได้มอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแล ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา แก้ปัญหาด้านต่างๆ และทำการนิเทศการฝึกสอนร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ ตลอดระยะเวลาที่นิสิตฝึกสอนมีการฝึกสอนอยู่ในโรงเรียน

10. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ที่มีนิสิตฝึกสอนทำการฝึกสอน

11. นิสิตฝึกสอนและฝึกงาน หมายถึง นิสิตระดับปริญญาตรี ปีที่ 4 ที่ทางคณะศึกษาศาสตร์ได้กำหนดให้ออกไปฝึกสอนและฝึกงาน ทำหน้าที่ต่างๆ ในฐานะครูตามโรงเรียนฝึกสอน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544

12. วิชาหลักที่นิเทศการสอน หมายถึง วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ และวิชาที่ไม่ใช่วิชาหลักที่นิเทศการสอน หมายถึง วิชาศิลปศึกษา ดุริยางคศาสตร์สากล การแนะแนว พลศึกษา และคหกรรมศาสตร์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์ที่เล็งนิสิตฝึกสอน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เพื่อให้การศึกษาดำเนินไปตามความมุ่งหมาย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. ประวัติและแผนพัฒนาการศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
2. การฝึกสอน
3. นิสิตฝึกสอนและแนวปฏิบัติสำหรับนิสิตฝึกสอน
4. คุณลักษณะของนิสิตฝึกสอน
5. ความพึงพอใจ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. สมมุติฐานในการวิจัย

ประวัติโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

โรงเรียนนี้เปิดสอนวันแรกเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2495 มีอาคาร 2 หลัง เป็นอาคารเรียน 1 หลัง รับนักเรียนเข้าเรียนมัธยม 1 จำนวน 64 คน และเปิดสอนชั้นสูงขึ้น ปีละชั้นตามลำดับ ชื่อว่า โรงเรียนประสานมิตร

พ.ศ. 2497 โรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ประสานมิตร ได้รับการยกฐานะโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงขึ้นเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ตาม พ.ร.บ. วิทยาลัยวิชาการศึกษา โรงเรียนประสานมิตร จึงเปลี่ยนเป็นโรงเรียนมัธยมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร เรียกย่อว่า ม.วศ.

พ.ศ. 2508 โรงเรียนได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารพร้อมกัน 5 หลัง สร้างแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2509

พ.ศ. 2509 กระทรวงศึกษาธิการ ได้อนุมัติให้โรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เป็น “โรงเรียนมัธยมแบบประสม” แห่งแรกของกรุงเทพมหานคร เปิดสอนวิชาการต่างๆ หลายสายวิชา ตามความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนมีโอกาเลือกเรียนตามความถนัด ความสามารถ และความพอใจ

ผลการเรียนการสอน “มัธยมแบบประสม” นี้ ทำให้กระทรวงศึกษาธิการหันมาสนใจ จัดตั้งโรงเรียนมัธยมแบบประสมทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดอีกเกือบ 50 โรง ทดลองวิธีการอยู่เกือบ 10 ปี จึงได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาระดับมัธยมครั้งใหญ่ คือ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

วันที่ 15 มกราคม 2517 คณะรัฐมนตรีให้ยกฐานะวิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2517 ดังนั้น โรงเรียนสาธิตแห่งนี้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วันที่ 16 กรกฎาคม 2534 ผู้บริหารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประกาศรวม โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วันที่ 30 พฤษภาคม 2538 ผู้บริหารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกาศให้ แยกการบริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นฝ่ายมัธยมและ ฝ่ายประถม โดยให้มีผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) และผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) เป็นผู้บริหารงานของแต่ละโรงเรียน

พ.ศ. 2539 โรงเรียนได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ 8 ชั้น พื้นที่ 16,000 ตารางเมตร งบประมาณค่าก่อสร้าง 140 ล้านบาท ในการก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ หลังนี้ต้องรื้ออาคารเดิมออก 3 หลัง คือ อาคาร 3 อาคาร 4 และอาคารพยาบาล เมื่อก่อสร้าง อาคารอเนกประสงค์หลังนี้แล้วเสร็จต้องรื้ออาคาร 1 ออกเพื่อปรับปรุงสภาพภูมิสถาปัตย์ให้สวยงามร่มรื่น

ปัจจุบันโรงเรียนเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นละ 6 ห้องเรียน รวม 36 ห้องเรียน มีนักเรียนประมาณ 1,600 คน อาจารย์และเจ้าหน้าที่ 125 คน นักการภารโรง คนงาน คนครัว และลูกจ้าง 40 คน มีพื้นที่ประมาณ 13 ไร่ 3 งาน (คู่มือนักเรียน ครู และผู้ปกครอง โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). 2544 : 3)

ภาพความสำเร็จที่คาดหวัง

โรงเรียนสาธิตเป็นหน่วยงานในสังกัดของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีระบบบริหารงานที่สามารถดำเนินการได้โดยอิสระและสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพ โดยเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ทดลองสาธิต และเผยแพร่องค์ความรู้ทางการศึกษาให้กับสถาบันทางการศึกษาอื่นๆ และเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนส่งเสริมการฝึกสอน / ฝึกงานของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ระดับต่างๆ มุ่งผลิตและพัฒนาเยาวชนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศักยภาพที่จะพัฒนาดตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและชำนาญ มีทักษะการจัดการและรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการสื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี โดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีน้ำใจนักกีฬา สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีจิตสำนึกในการปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวมทุกด้าน รวมทั้งการประหยัดพลังงานและสิ่งแวดล้อม

ปณิธาน

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นต้นแบบ สาธิต ทดลอง วิจัยและเผยแพร่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ สามารถผลิตและพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนเก่ง มีวินัยเพียบพร้อมด้วยคุณธรรม มีน้ำใจนักกีฬา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของโรงเรียน

เพื่อให้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามปรัชญา ปณิธานของโรงเรียนและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเป็นต้นแบบของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ
2. ผลิตและพัฒนาเยาวชนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ คิดแก้ปัญหาได้ มีทักษะการจัดการและมีทักษะการสื่อสาร สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม
3. ส่งเสริมสนับสนุนการฝึกสอนและฝึกงานของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ระดับต่างๆ
4. ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเผยแพร่องค์ความรู้ทางการศึกษาให้กับสถาบันการศึกษาอื่นๆ

เป้าหมายหลัก

ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา

1. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.1 – ม.6) ให้ได้คุณภาพและคุณภาพของนักเรียนเป็นที่ยอมรับของสังคม
2. ให้ความเสมอภาคแก่เยาวชนที่มีความสามารถด้านต่างๆ ในการเข้ารับการศึกษามีระบบการจัดการชั้นเรียนแบบผสมผสานความสามารถของนักเรียนอย่างสมดุล
3. จัดให้มีกิจกรรมแสดงความเป็นประชาธิปไตยทั้งในระบบการเรียนการสอนและระบบการบริหารบุคลากร
4. มีการวางแผนอย่างมีระบบ มีระบบการจัดเก็บข้อมูลข่าวสาร ระบบสารสนเทศ และผลการดำเนินงานในภาพรวม ทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ ที่ชัดเจน ถูกต้อง และทันสมัย
5. มีความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาด้านต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม
6. มีระบบการคัดเลือกและพัฒนาอาจารย์ บุคลากรที่มีคุณภาพ
7. มีระบบการประชาสัมพันธ์ที่ดีและเหมาะสม สามารถสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากร อาจารย์ และประชาชนทั่วไป
8. เป็นศูนย์กลางการให้บริการและให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวสาร ผลงานทางวิชาการ ผลงานจากการวิจัย และผลงานจากนวัตกรรมใหม่ๆ ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทันสมัย ให้แก่ชุมชนหรือหน่วยงานที่สนใจ
9. มีการเผยแพร่กิจกรรมและการเรียนการสอนตามวิธีของโรงเรียนสาธิต มีการนำเสนอสู่สังคมในการประชุมสัมมนาในเอกสารทางวิชาการ และการมาเยี่ยมชมของบุคลากร หน่วยงานๆ ทั้งภายในและต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ
10. มีการประกันคุณภาพการศึกษา

ด้านผลผลิตทางการศึกษา

1. นักเรียนมีทักษะด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การแก้ปัญหาและการจัดการอย่างเป็นระบบ รู้วิธีการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งศึกษาต่างๆ เพิ่มเติม
2. นักเรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในระดับที่เพียงพอต่อการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองหรือศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
3. นักเรียนมีความรู้และทักษะการติดต่อสื่อสาร โดยสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง ใช้ภาษาอังกฤษในระดับสื่อสารได้ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานได้

4. จัดให้นักเรียนมีประสบการณ์วิชาชีพอ่างครบวงจร รับรู้ข่าวสารข้อมูลของอาชีพต่างๆ อย่างกว้างขวางต่อเนื่องและทันสมัย นักเรียนมีความรู้พื้นฐานและทักษะพื้นฐานด้านอาชีพอย่างเพียงพอ สามารถจะศึกษาต่อและพัฒนาทักษะเพิ่มเติมได้

5. นักเรียนได้รับข่าวสารข้อมูลด้านกีฬา การนันทนาการ และการรักษาสุขภาพที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องยาเสพติดและโรคเอดส์ นักเรียนจะออกกำลังกาย และเล่นกีฬาเป็นปกติวิสัยในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถทางด้านกีฬาจะได้รับการส่งเสริม พัฒนาประสบการณ์เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง จนสามารถแข่งขันในระดับต่างๆ ได้

6. นักเรียนมีความสามารถในทางสร้างสรรค์ผลงานศิลปะและดนตรีตามความสร้างสรรค์ของตนเองอย่างมีอิสระ สำหรับนักเรียนซึ่งมีผลงานที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานจะได้รับการส่งเสริม พัฒนาเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง จนสามารถแสดงผลงานในที่สาธารณะได้

7. นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งแสดงออกถึงวัฒนธรรมอันดีงามของไทย มีวินัย ความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน และใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ

8. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกสูง มุ่งอุทิศเวลาเพื่อช่วยสังคมในโอกาสต่างๆ พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางศาสนาด้วยความพึงพอใจ

9. นักเรียนมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

10. นักเรียนแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยเป็นปกติวิสัยทั้งในและนอกห้องเรียน กล้าแสดงออกทั้งด้านความคิดและการกระทำในการสนับสนุนสิ่งที่ถูกต้องและคัดค้านสิ่งที่ไม่ถูกต้อง บนพื้นฐานของการเคารพสิทธิซึ่งกันและกันตามระบอบประชาธิปไตย

11. นิสิตมีความรู้และทักษะพื้นฐานของความเป็นครู โดยมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน และปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของวิชาชีพครู อย่างมีจรรยาบรรณของความเป็นครูที่ดี

ด้านอาจารย์และบุคลากร

1. อาจารย์และบุคลากรได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่องและทันสมัย จนมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่มีอาชีพ

2. อาจารย์และบุคลากรของโรงเรียนมีผลงานวิจัยวิชาการและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และนำเสนอผ่านสื่อต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

3. อาจารย์และบุคลากรมีความรู้ ทักษะและความสามารถในการจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

4. อาจารย์และบุคลากรมีความประพฤติและปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมกับวิชาชีพของตนเอง

นโยบายสำคัญ

1. นโยบายด้านการศึกษาระดับพื้นฐาน

ให้โอกาสเยาวชนที่มีความสามารถด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา ภายใต้กฎเกณฑ์ และกติกาของโรงเรียนอย่างเสมอภาค และโปร่งใส

2. นโยบายด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

เร่งปรับระบบการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน ให้เป็นระบบที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเน้นการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะความมีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด และนิยมไทยอย่างสม่ำเสมอ ควบคู่ไปกับการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้มีความสุข

3. นโยบายด้านการศึกษาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

สนับสนุน และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยเน้นที่การทดลองปฏิบัติ ประดิษฐ์คิดค้นที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักวิชาที่ทันสมัย และชีวิตประจำวัน ผสมผสานไปกับการสร้างจิตสำนึกในการประหยัดพลังงาน อนุรักษ์พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

4. นโยบายด้านการศึกษาเพื่ออาชีพ

สนับสนุน และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ และมีทักษะพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบที่จำเป็นต่อวิชาชีพอย่างครบถ้วน และทันสมัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง และชุมชน

5. นโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นกระบวนการกลุ่ม มีการแก้ปัญหา ตัดสินใจ และการดำเนินการบนพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตยควบคู่ไปกับการสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยของทุกหน่วยงานในโรงเรียน จนเกิดเป็นลักษณะนิสัย และพฤติกรรมสังคมประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิตประจำวัน

6. นโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสุขภาพ และพลานามัย

ส่งเสริม และสนับสนุนการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา และกิจกรรมการพัฒนาสุขภาพ และพลานามัย โดยจะเน้นกิจกรรมกีฬา กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมด้านศาสนา และสนับสนุนการสร้างบรรยากาศเชิงวิชาการด้านสุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อม

7. นโยบายด้านการศึกษาเพื่อการอนุรักษ์ศิลปะ และวัฒนธรรม

ส่งเสริม และพัฒนาองค์ความรู้พร้อมทั้งการจัดกิจกรรมในด้านการใช้ภาษาไทย การสร้างศิลป การแสดงเกี่ยวกับวัฒนธรรม และการนิยมไทย รวมทั้งการเสริมสร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู และปกป้องรักษามรดกด้านวัฒนธรรมของชาติ

8. นโยบายด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคม

ส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรมที่มุ่งพัฒนา และช่วยเหลือสังคม ปลุกฝังจิตสำนึกให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม จิตสำนึกในด้านคุณธรรมทางศาสนา ได้แก่ ความเมตตา กรุณา และความเสียสละ

9. นโยบายด้านการบริหาร และการจัดการศึกษา

ปรับปรุง และพัฒนาระบบการบริหาร และการจัดการให้คล่องตัวรวดเร็ว และชัดเจน เน้นการวางแผนพัฒนาที่เป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจน และกว้างไกล ระบบข้อมูลสารสนเทศ ถูกต้อง และทันสมัยอยู่เสมอ

10. นโยบายด้านการพัฒนาอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

สนับสนุน และส่งเสริมให้อาจารย์ และบุคลากรพัฒนาความรู้ ทักษะ การสอน การสร้างผลงานทางวิชาการ การเพิ่มพูนศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่

11. นโยบายด้านการวิจัย และการพัฒนาการศึกษา

สนับสนุน และส่งเสริมให้อาจารย์ และบุคลากร ศึกษา ค้นคว้า และวิจัย เพื่อพัฒนา หลักสูตร กิจกรรมกระบวนการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง

12. นโยบายด้านการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู

เร่งพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การสอนวิชาชีพครู ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ให้นิสิต มุ่งเน้นการทดลองฝึกปฏิบัติจริงในงานของวิชาชีพครู โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดี

13. นโยบายด้านการประกันคุณภาพทางการศึกษา

ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา เร่งรัดให้มีระบบตรวจสอบภายในที่เป็นอิสระ และมีเอกภาพ เพื่อนำไปสู่มาตรการจัดการเรียน การสอนระดับสากล (แผนพัฒนาการศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). 2543 : 2 - 9)

การฝึกสอนและความมุ่งหมายของการฝึกสอน

การฝึกสอนเป็นประสบการณ์ทางการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อผู้ที่ออกไปดำเนินอาชีพครู เป็นโอกาสที่นิสิตจะได้นำทฤษฎีที่ได้เรียนรู้อมาทดลองและปฏิบัติในหน้าที่ของการเป็นครู น้อมฤดี จงพยัพ (2524 : ไม่มีเลขหน้า) กล่าวว่า การฝึกสอน เป็นหัวใจของการฝึกหัดครู ไม่มีกิจกรรมใดๆ ทดแทนได้ จะต้องมีการฝึกสอนในเวลาที่ยาวนานพอสมควร ต้องมีผู้คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำขณะฝึกสอน และผู้ที่ไม่ผ่านการฝึกสอนจะเป็นครูที่ดีและสมบูรณ์แบบไม่ได้ เจลิม มลิล (2525 : 5 - 6) มีความเห็นว่า การฝึกสอนเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ตรงให้แก่ศึกษาศาสตรบัณฑิต เพื่อเป็นการฝึกอบรมให้มีสมรรถภาพครู เป็นการทดสอบความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในภาคทฤษฎี หลักการ ตลอดจนแนวความคิดต่างๆ ซึ่งนักศึกษาได้เรียนมาแล้วจากมหาวิทยาลัย ว่ามีสมรรถภาพ ความสามารถ และทักษะในการนำมาใช้ระหว่างการฝึกสอนฝึกงานมากน้อยเพียงใด หรืออยู่ในระดับใด และเหมาะสมที่จะเป็นครูที่ดีได้หรือไม่

ความมุ่งหมายของการฝึกสอน

สถาบันต่างๆ ได้กำหนดความมุ่งหมายของการฝึกสอน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการฝึกสอน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524 : 3) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามไว้ 4 ประการคือ

1. เพื่อให้นิสิตเกิดสมรรถภาพด้านการสอน
2. เพื่อให้นิสิตเกิดสมรรถภาพด้านความเชื่อมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
3. เพื่อให้นิสิตเกิดสมรรถภาพด้านการเป็นผู้นำในการพัฒนาตนเองและชุมชน
4. เพื่อให้นิสิตเกิดสมรรถภาพในการมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ

กรมการฝึกหัดครู (2521 : 1 - 2) กำหนดความมุ่งหมายของการฝึกสอนไว้ว่า

1. เพื่อให้นักศึกษาได้นำสิ่งที่ได้เรียนในวิชาการศึกษา วิชาจิตวิทยา และวิธีการสอนไปทดลองปฏิบัติ เป็นการประสานระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นักศึกษาอาจจะปรับปรุงแก้ไขทฤษฎีที่ได้ศึกษามาให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง
2. เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสทดลองสอนภายใต้การนิเทศ

3. เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้ชีวิตในห้องเรียนและโรงเรียนจริงๆ คู่กันเคยกับบรรยากาศ เข้าใจหน้าที่ครู คู่กันเคยกับนักเรียน ศึกษาและใช้วัสดุอุปกรณ์จากแหล่งต่างๆ มีความรู้เกี่ยวกับโรงเรียนและชุมชนที่ไปทำการฝึกสอน

4. เพื่อให้นักศึกษาได้ประเมินตนเองว่า มีความเหมาะสมในการเป็นครูหรือไม่ เพียงใด ซึ่งจะประเมินได้ด้วยบุคลิกภาพ ความรักเด็ก ความเข้าใจ ความต้องการของเด็ก ความภูมิใจในอาชีพ ความตั้งใจและส่งเสริมอาชีพให้ก้าวหน้า เป็นที่ยกย่องนับถือของบุคคลทั่วไป นอกจากนั้นยังเป็นโอกาสให้สร้างบุคลิกภาพของครูให้แก่ตนเองด้วย

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2530 : 1) ได้กำหนดความมุ่งหมายเพื่อเป็นแนวทางในการจัดและดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้บัณฑิตครูได้รับประสบการณ์ดังต่อไปนี้

1. ให้มีประสบการณ์ตรงเต็มเวลาในการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ ในสาขาวิชาเอกที่ได้เลือกศึกษา
2. นำทฤษฎีและหลักวิชาการที่ได้ศึกษาไปทดลองใช้ในสภาพความเป็นจริง
3. มีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับวิชาชีพ
4. ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับบุคลากรในระดับต่างๆ ในอาชีพ
5. ได้มีโอกาสเสริมสร้างและกระชับความสัมพันธ์อันดีตลอดจนความร่วมมือทางวิชาการระหว่างคณะครุศาสตร์ และสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2526 : 24) มุ่งผลิตครูโดยยึดถือการฝึกสอนเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์ในการฝึกสอนโดยทั่วไปคล้ายคลึงกับสถาบันผลิตครูอื่นๆ คือ

1. เพื่อให้ศึกษามีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับวิชาชีพครู
2. เพื่อให้นักศึกษาได้พบปัญหาจริงที่จะเกิดขึ้นในการสอน
3. เพื่อให้ศึกษามีความรับผิดชอบ
4. เพื่อสร้างศรัทธาและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ (สมชัย โต้ะถม. 2531 : 14 – 15 ; อ้างอิงมาจาก Illinois State University. 1982 : 2) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินโปรแกรมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังนี้

1. นิสิตจะต้องพัฒนาปรัชญาการศึกษาอย่างสมเหตุสมผล และเหมาะสมแก่สังคมระบอบประชาธิปไตย โดยอาศัยการศึกษาทฤษฎีทางการศึกษาและการประยุกต์ใช้ในโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2. สามารถวางแผนวิเคราะห์สถานการณ์การเรียน พัฒนาวัตถุประสงค์ที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน

3. สามารถใช้เทคนิควิธีการสอน และการวัดการประเมินผลได้เหมาะสม ที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของการสอนได้

4. สามารถแสดงบทบาทที่เหมาะสมของการเป็นบุคลากรของวิชาชีพชั้นสูง และมีความสัมพันธ์ที่ดีของนักเรียน ผู้ร่วมงาน ผู้ปกครองนักเรียนและบุคคลต่างๆ ในชุมชน

5. สามารถวิเคราะห์ประสิทธิผลของบทเรียนว่าส่งผลต่อความก้าวหน้าของนักเรียนได้เพียงใด และสามารถวิเคราะห์ประสิทธิผลของการสอนว่า มีจุดเด่น จุดด้อย อย่างไรบ้าง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (2544 : 1) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการฝึกสอนดังนี้

1. เพื่อให้มีประสบการณ์การสอน และนำความรู้ภาคทฤษฎีไปทดลองปฏิบัติในสถานการณ์จริง

2. เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการจัดการเรียนการสอน

3. เพื่อสร้างศรัทธาและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู

4. เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสมจะเป็นครู

จากความมุ่งหมายของการฝึกสอนของสถาบันผลิตครูข้างต้น จะเห็นว่าต่างมีจุดประสงค์สอดคล้องกัน และสามารถสรุปความมุ่งหมายของการฝึกสอนได้ดังนี้

1. เพื่อให้มีประสบการณ์ในการสอนนอกเหนือไปจากความรู้ในทฤษฎี นิสิตจะได้นำหลักวิชา และวิธีสอน ตลอดจนทฤษฎีต่างๆ ไปทดลองปฏิบัติในสถานการณ์จริง

2. เพื่อให้ นิสิตรู้จักเป็นผู้นำตนเองไปสู่วิธีการที่ถูกต้อง ด้วยการเปิดโอกาสให้นิสิตได้สำรวจตนเองว่า ตนมีความเหมาะสมกับอาชีพครูเพียงใด โดยศึกษาคุณลักษณะที่จำเป็นในการเป็นครู เช่น ความพอใจในอาชีพครู การแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีและเทคนิค

การสอนต่างๆ มีความพร้อมที่จะร่วมงานกับนักเรียนที่มีลักษณะและพื้นฐานต่างกัน มีความรับผิดชอบให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ มีบุคลิกลักษณะไม่ขัดต่อการเป็นครู เป็นต้น

3. เพื่อให้นิสิตมีประสบการณ์และทักษะในการสอน / เพื่อสามารถนำไปใช้ในการดำเนินอาชีพครูต่อไปในอนาคต

4. เพื่อให้นิสิตได้ทำแผนการสอน และบันทึกการสอนอย่างถูกต้อง เป็นระเบียบตามลำดับขั้นตอน มีความต่อเนื่อง

5. เพื่อพัฒนาความสามารถของนิสิตในด้านทักษะการสื่อความหมายด้านต่างๆ

การพูด	การอธิบาย การออกคำสั่ง การตอบคำถาม การตอบปัญหา การให้ข้อคิดเห็นเหตุผล การยกตัวอย่าง การสรุป
การฟัง	การจับประเด็น การฟังคำถามของนักเรียน
การอ่าน	การยกข้อความบางตอนมาอ่าน การอ่านสาระสำคัญ การผนวกความคิดจากหนังสืออ้างอิง
การเขียน	การเขียนกระดานดำ การเขียนแผ่นใส การเขียนแผ่นภาพ
การคิด (อย่างมีวิจารณญาณ)	การติดตามฟังและคิดอย่างต่อเนื่อง การสร้าง ทฤษฎี การอ้างเหตุผล

6. เพื่อฝึกความสามารถในการควบคุมชั้นเรียนในขณะสอน เพื่อให้เกิดทักษะในการควบคุมชั้นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยปกติ หรือกลุ่มที่มีปัญหา เกิดทักษะในการออกคำสั่ง และควบคุมการเรียน การปฏิบัติงานของนักเรียนให้อยู่ในขอบเขตที่กำหนด

7. เพื่อให้นิสิตได้เรียนรู้สภาพของการเป็นครูที่แท้จริง เพื่อให้เข้าใจลักษณะของอาชีพครู และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู เกิดความเชื่อมั่นตนเองในการทำหน้าที่ครู อันจะเป็นผลให้ผู้ที่จะออกไปเป็นครูมีความรักในอาชีพครู และพอใจในงานอาชีพครู

8. เพื่อให้นิสิตได้เรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของนักเรียน ตลอดจนปัญหาต่างๆ ของนักเรียนดีขึ้น

9. เพื่อให้นิสิตได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักสร้างมนุษยสัมพันธ์ และฝึกความพร้อมในการวางตัวให้เหมาะสมกับนักเรียน อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้

10. เพื่อฝึกประสบการณ์ด้านการสอน ควบคู่ไปกับประสบการณ์วิชาชีพ เช่น งานด้านธุรการ ด้านการปกครอง ด้านการแนะแนว ด้านห้องสมุด เป็นต้น

11. เพื่อให้นิสิตได้เรียนรู้ถึงการจัดการและการบริหารโรงเรียน จะได้ทราบถึงปัญหาต่างๆ ที่แท้จริงของทางโรงเรียน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี

12. เพื่อเป็นการฝึกฝนให้นิสิตรู้จักการทำงานอย่างสม่ำเสมอ และขยันขันแข็ง เช่น การเตรียมตัวก่อนสอบ การรู้จักแบ่งเวลาต่างๆ ให้เหมาะสมกับงานที่ต้องปฏิบัติ การช่วยเหลือ และร่วมมือในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนฝึกสอนด้วยความเต็มใจ

รูปแบบการจัดการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ในปัจจุบันการดำเนินการจัดการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ประกอบด้วยโครงสร้างด้านต่างๆ ดังนี้ (ประภารัตน์ ชานีรัตน์ 2530 : 33 - 37)

1. การกำหนดและสรรหาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกสอน

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกสอนประกอบด้วย คณะกรรมการการฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง

1.1 คณะกรรมการฝึกสอน ประกอบด้วย หัวหน้าแผนกฝึกสอน ผู้ช่วยและกรรมการ มีจำนวนทั้งสิ้น 6 คน บุคลากรเหล่านี้ได้มาโดยได้รับการแต่งตั้งจากคณบดี หน้าที่สำคัญของคณะกรรมการการฝึกสอน คือ

1. สำรวจโรงเรียนที่จะส่งนิสิตออกไปฝึกสอน
2. ติดต่อสอบถามความต้องการที่จะรับนิสิตฝึกสอนแต่ละโรงเรียน
3. จัดส่งนิสิตฝึกสอนไปฝึกสอนตามโรงเรียนที่ได้ติดต่อไว้
4. สัมมนานิสิตฝึกสอนก่อนออกฝึกสอน
5. ควบคุมการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมที่นิสิตได้กระทำในขณะที่ออกฝึกสอนหลังจากการฝึกสอนสิ้นสุดแล้ว
6. จัดให้มีการประชุมระหว่างคณะกรรมการการฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ ทั่วไปและอาจารย์นิเทศก์เฉพาะวิชา เพื่อตัดสินผลการฝึกสอนในชั้นสุดท้าย

1.2 อาจารย์นิเทศก์

อาจารย์นิเทศก์มี 2 ประเภท คือ อาจารย์นิเทศก์ทั่วไป และอาจารย์นิเทศก์เฉพาะวิชา อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปคือ คณาจารย์ภาควิชาหลักสูตรที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณบดี คณะศึกษาศาสตร์ ส่วนอาจารย์นิเทศก์เฉพาะวิชาคือ คณาจารย์จากภาควิชาต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัย อาจารย์นิเทศก์มีหน้าที่สำคัญที่ต้องรับผิดชอบดังนี้ (คณะศึกษาศาสตร์ มศว ประสานมิตร. 2544 : 3)

1. ให้ข้อมูลของโรงเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อการฝึกสอนแก่นิสิต
2. ประสานงานการฝึกสอนกับผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และอาจารย์พี่เลี้ยง
3. ไปนิเทศและตรวจแผนการสอนของนิสิตอย่างน้อยทุกสัปดาห์
4. ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่นิสิตทุกครั้ง
5. เสนอแนะแหล่งวิชาและสื่อการเรียนการสอน
6. สังเกตการสอนของนิสิต เพื่อพัฒนาการทุกด้าน
7. ประเมินผลการฝึกสอนส่งมหาวิทยาลัยภายในกำหนด

1.3 อาจารย์พี่เลี้ยง

อาจารย์พี่เลี้ยง คือ คณาจารย์ที่โรงเรียนในหน่วยฝึกสอนได้มอบหมายให้ทำหน้าที่ดูแลนิสิตฝึกสอนขณะที่ฝึกสอนอยู่ในโรงเรียน หน้าที่ของอาจารย์พี่เลี้ยง (คณะศึกษาศาสตร์ มศว ประสานมิตร. 2544 : 2 - 3) คือ

1. จัดให้มีการประชุมนิเทศนิสิต เพื่อให้ได้รู้จักโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียน
2. อนุญาตให้นิสิตได้สังเกตการสอนในชั้นเรียนอย่างน้อยวิชาละ 2 ครั้ง
3. ตรวจบันทึกการสอน เพื่อให้การวางแผนการสอนถูกต้อง และสามารถปฏิบัติการสอนได้จริง
4. ให้คำปรึกษานิสิตเกี่ยวกับการปกครองชั้น และเทคนิคการสอน
5. สังเกตการสอนของนิสิต เพื่อให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือโดยสม่ำเสมอ
6. ประเมินผลการฝึกสอนตามแบบฟอร์มของมหาวิทยาลัย 2 สัปดาห์ต่อครั้ง และรวบรวมส่งฝ่ายวิชาการของโรงเรียน เพื่อรวบรวมให้อาจารย์นิเทศก์ นำส่งมหาวิทยาลัยต่อไป

2. การเตรียมการก่อนการฝึกสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้จัดให้มีการเตรียมการก่อนการฝึกสอน 3 ลักษณะ ดังนี้ (ภาควิชาหลักสูตรและการสอน 2527 : 9 - 10)

2.1 เตรียมนิสิตฝึกสอน เพื่อให้นิสิตเกิดการเรียนรู้จากการฝึกสอนมากที่สุด แผนกฝึกสอนได้จัดเตรียมการให้นิสิตมีประสบการณ์เพิ่มเติม โดยการจัดประชุมนิเทศนิสิตที่จะออกฝึกสอน เพื่อชี้แจงนโยบาย และการปฏิบัติตนเองในการฝึกสอน จัดขึ้นก่อนที่นิสิตจะออกฝึกสอน 1 สัปดาห์

2.2 เตรียมโรงเรียนฝึกสอน คณะกรรมการการฝึกสอนจะต้องเตรียมจดหมายขอความร่วมมือจากโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้มีสิทธิ์มีโอกาสไปฝึกสอน เมื่อโรงเรียนตอบตกลงแล้ว ก็จะต้องเลือกโรงเรียนส่วนใหญ่ที่อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาสามารถจะไปนิเทศก์ได้ ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

2.3 การคัดเลือกและจัดนิสิตฝึกสอนประจำโรงเรียน ทางคณะกรรมการการฝึกสอนจะจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือกับอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาและนิสิตฝึกสอน ในเรื่องการเลือกโรงเรียนฝึกสอน เกณฑ์การจัดนิสิตฝึกสอนประจำโรงเรียนต่างๆ โดยพิจารณาความสามารถจะไปนิเทศของอาจารย์นิเทศก์เฉพาะวิชา และพิจารณาตามที่อยู่อาศัยของนิสิตควบคู่กัน

3. การจัดสรรงบประมาณในการจัดการฝึกสอน

งบประมาณที่คณะศึกษาศาสตร์ได้รับ และนำมาใช้ในการฝึกสอนได้มาจากงบรายได้ของมหาวิทยาลัย โดยนำมาใช้ในด้านต่างๆ ดังนี้คือ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปนิเทศโดยเบิกตามระยะกิโลเมตร ค่าใช้จ่ายในการสัมมนาอาจารย์ทั้งมหาวิทยาลัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกสอน ซึ่งในการสัมมนานั้นจะกล่าวถึงปัญหาการฝึกสอน และแนวทางแก้ไข และคำตอบแทนวิทยาการ

4. กิจกรรมสร้างเสริมการฝึกสอน (คณะศึกษาศาสตร์ มศว ประสานมิตร. 2544 : 3)

เพื่อให้การฝึกสอนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและสมบูรณ์ มหาวิทยาลัยจัดให้มีกิจกรรมเสริมประสบการณ์การฝึกสอน ดังนี้

1. การจัดประชุมปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ นิสิต เพื่อเตรียมการก่อนออกฝึกสอน - ฝึกงาน

2. สัมมนาระหว่างฝึกสอน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการฝึกสอนและการแก้ปัญหาระหว่างฝึกสอนและฝึกงาน

3. จัดการสัมมนาหลังการฝึกสอน เพื่อสรุปผลงานที่ได้ปฏิบัติในระหว่างฝึกสอน และให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการฝึกสอนและฝึกงาน

4. สรุปผลงาน โดยการเสนองานที่ปฏิบัติในระหว่างฝึกสอนตามแต่จะเห็นควร โดยอยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการโครงการฝึกสอนและฝึกงาน

5. การประเมินผลการฝึกสอน

จุดมุ่งหมายสำคัญในการจัดประเมินผลการฝึกสอนคือ

1. เพื่อประเมินบุคลิกภาพ ลักษณะของการเป็นครู และคุณลักษณะในการสอนของนักศึกษาฝึกสอน

2. เพื่อประเมินผลในด้านคุณภาพในการจัดกิจกรรมพิเศษ และผลของการจัดกิจกรรมพิเศษ

เกณฑ์ในการประเมินผลการฝึกสอนมี 9 ระดับ คือ A^+ , A^- , B^+ , B^- , C^+ , C^- , C และ D วิธีดำเนินการในการให้คะแนน อาจารย์นิเทศก์ทั่วไปจะเป็นผู้ประสานงานและดำเนินการ โดยเก็บแบบประเมินผลจากอาจารย์นิเทศก์ประจำวิชา และอาจารย์พี่เลี้ยง แล้วนำแบบประเมินผลทั้ง 3 ส่วน ส่งให้แก่แผนกฝึกสอน แผนกฝึกสอนก็จะนำคะแนนทั้ง 3 ส่วน มาเฉลี่ย เมื่อดำเนินการประเมินผลเสร็จแล้ว แผนกฝึกสอนก็จะจัดประชุมระหว่างอาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและอาจารย์นิเทศก์เฉพาะวิชา เพื่อพิจารณาผลครั้งสุดท้าย แล้วจึงส่งเกรดของนิสิตแต่ละคนให้กับคณะศึกษาศาสตร์เพื่อประกาศต่อไป

นิสิตฝึกสอนและแนวปฏิบัติสำหรับนิสิตฝึกสอน

นิสิตฝึกสอน

นิสิตฝึกสอน หมายถึง นิสิตชั้นปีที่ 4 ของคณะศึกษาศาสตร์

คุณลักษณะที่สำคัญของนิสิตฝึกสอน มีดังนี้ (คู่มือการฝึกสอน มศว ปทุมวัน 2527 : 3)

1. เป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยที่ได้เรียนวิชาบังคับ วิชาเอก วิชาโท และวิชาเลือกเสรี ครบตามหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา
2. เป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณอันดีงาม และต้องอยู่ในวินัยตามระเบียบประเพณีของครูตามระเบียบคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณและวินัยตามระเบียบประเพณีของครู
3. มีบุคลิกภาพเหมาะสมที่จะเป็นครูได้
4. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู

บทบาทและคุณลักษณะที่ดีของนิสิตฝึกสอน

ตลอดระยะเวลาฝึกสอน นิสิตจะต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับครูคนหนึ่งของสถานศึกษา นั้นๆ และยึดถือจรรยาบรรณและความประพฤติของนิสิตฝึกสอนที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ต้องรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทั้งจากโรงเรียนฝึกสอน และจากมหาวิทยาลัย ตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยกำหนดให้ด้วย หากนิสิตมีปัญหาหรือขัดข้องประการใดให้ติดต่อปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์ของโรงเรียน อาจารย์หัวหน้าหมวดวิชา หรืออาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัย

คุณลักษณะที่ดีของนิสิตฝึกสอน (คู่มือการฝึกสอน มศว ปทุมวัน 2527 : 9 - 10)

1. ความรับผิดชอบ นิสิตจะต้องปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ อุทิศแรงกาย ความคิด และเวลาอย่างเต็มที่
2. ความอดสาหะพยายาม นิสิตจะต้องตั้งใจทำงานในหน้าที่ด้วยความขยันขันแข็ง ปฏิบัติงานให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ความกระตือรือร้น นิสิตควรทำงานด้วยความสนใจ และเอาใจใส่ แก้ไขสิ่งที่บกพร่อง และพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป ทำงานด้วยความรวดเร็ว และตรงต่อเวลา
4. การปรับปรุงตนเอง นิสิตจะต้องยอมรับฟังคำวิจารณ์จากอาจารย์นิเทศก์การสอน และอาจารย์พี่เลี้ยงด้วยความเต็มใจ สิ่งที่บกพร่องก็พยายามปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ตนเองมีสมรรถภาพที่พร้อมจะปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
5. ความตรงต่อเวลา นิสิตจะต้องเป็นคนตรงต่อเวลาอยู่เสมอทั้งเรื่องการเข้าสอน เลิกสอนตรงเวลา ส่งบันทึกการสอนก่อนล่วงหน้าตามที่นัดหมายกับอาจารย์พี่เลี้ยง และส่งงานอื่นๆ ให้ทันตามเวลาที่กำหนด
6. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ นิสิตควรที่จะปฏิบัติงานให้เป็นที่ไว้วางใจ ตรงต่อเวลา ไม่หลีกเลียงงาน
7. ความร่วมมือ นอกจากงานฝึกสอนแล้ว นิสิตต้องให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนอย่างเต็มที่
8. การส่งงาน นิสิตควรส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนดอย่างเคร่งครัด เช่น โครงการสอน บันทึกการสอน บันทึกประจำสัปดาห์ เป็นต้น

การปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้วางแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (คณะศึกษาศาสตร์ มศว ประสานมิตร. 2544 : 1)

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน
2. สังเกตการสอนจากอาจารย์พี่เลี้ยง
3. เตรียมการสอนและส่งแผนการสอนล่วงหน้า 1 สัปดาห์ก่อนทำการสอน
4. ปฏิบัติและปรับปรุงการสอนรวมทั้งการประเมินผลให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
5. ฟังความคิดเห็นและคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง

6. มีวิธีการปกครองชั้นเรียน เพื่อให้การดำเนินการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น รู้จักควบคุมอารมณ์ เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น

7. ศึกษาพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล

8. มีความรับผิดชอบงานสอนและงานที่ได้รับมอบหมาย

9. ให้ความร่วมมือประสานงานกับบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียน ตามความเหมาะสม

10. ปฏิบัติงานโดยไม่ขาด ลา ป่วย สาย ถ้ามีความจำเป็นให้ปฏิบัติตามระเบียบของทางโรงเรียน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร นอกจากได้วางแผนปฏิบัติของนิสิตฝึกสอนแล้ว ยังได้กำหนดกฎจริยธรรมของนิสิตฝึกสอน (คณะศึกษาศาสตร์ มศว ประสานมิตร. 2539 : 6) เพื่อให้นิสิตได้ยึดเป็นแนวในการปฏิบัติตน ดังนี้

1. ข้อมูลทั้งหมดที่นิสิตได้รับจากนักเรียนในชั้นเรียนหรือโรงเรียนที่ตนไปฝึกสอนต้องถือเป็นความลับ

2. นิสิตควรใส่ใจในเรื่องที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนมากกว่าการทำให้เกิดความประทับใจต่อครูพี่เลี้ยง หรือผู้ให้เทศก์จากมหาวิทยาลัย

3. นิสิตควรจะรักษาศักดิ์ศรีที่จำเป็นเพื่อความเคารพจากนักเรียนของตน

4. นิสิตควรจะแสดงความกระตือรือร้นเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งกำลังพัฒนาอยู่กับนักเรียน

5. นิสิตควรแสดงความเห็นใจและสุภาพต่อนักเรียนทุกคน

6. นิสิตควรสำนึกว่าตัวเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มชน ซึ่งเขากำลังทำการสอนอยู่ และประพฤติตนไปตามนั้น

7. การจัดการทางวินัยโดยนิสิต ต้องเป็นไปตามคำสั่งของครูพี่เลี้ยง

8. นิสิตควรจะต้องเป็นตัวอย่างของนักเรียนของตนในด้านต่างๆ ทั้งทางกาย วาจา และจริยธรรม

9. นิสิตควรจะต้องมีความสนใจและพร้อมที่จะช่วยปรับปรุงชั้นเรียนเสมือนเป็นชั้นเรียนของตนเอง

10. นิสิตควรสำนึกว่านักเรียนแต่ละคนนั้นต่างก็เป็นบุคคลหนึ่ง ซึ่งต้องพิจารณาในเรื่องความสามารถ ความสนใจ และสมรรถภาพในการเรียนอยู่ตลอดเวลา

11. นิสิตควรตั้งตัวเป็นกลางในการปฏิบัติต่อนักเรียน และต้องพยายามมีความยุติธรรมเสมอในการตัดสินพฤติกรรมของนักเรียน

12. นิสิตควรหลีกเลี่ยงการขัดแย้งทัศนคติทางศาสนาและการเมืองของตนให้แก่
นักเรียน ควรมีใจกว้าง มีท่าทีอดทนต่อกลุ่มคนต่างๆ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2521 : 79) ได้เสนอแนะแนวปฏิบัติแก่นิสิต
ฝึกสอน สรุปได้ดังนี้

1. สร้างทัศนคติและสร้างพฤติกรรมของตนตามแบบอย่างครูอาชีพ
2. ปฏิบัติตนตามกฎหมายเกณฑ์ที่วางไว้
3. มีความยุติธรรม มีเหตุผล และมีความเป็นกันเองกับนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน
4. พยายามทำความรู้จักคุ้นเคยกับนักเรียนในโรงเรียน รู้จักหน้า ชื่อ ประวัติ และ
ปัญหาของนักเรียน

5. ทำตัวให้คุ้นเคยกับสภาพของโรงเรียน และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรใน
โรงเรียน

6. ทำงานอย่างหนักและเรียนรู้ทุกอย่างเท่าที่จะทำได้ในช่วงระยะเวลาที่ฝึกสอน
7. สามารถใช้และเขียนภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง
8. มีความกระตือรือร้น เป็นกันเอง และเต็มใจที่จะช่วยครูทุกคนในโรงเรียน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2526 : 6) จึงได้วางแนวปฏิบัติของนิสิตไว้
ดังนี้

1. สำนึกในความเป็นนิสิตครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีหน้าที่โดยตรง
ในการรักษาชื่อเสียงและเสริมสร้างเกียรติคุณของสถาบัน

2. ศึกษาและปฏิบัติตามระเบียบของข้าราชการครูและกฎเกณฑ์ของสถาบันฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพและคณะครุศาสตร์

3. มีมนุษยสัมพันธ์อันดีต่ออาจารย์นิเทศก์ ผู้ร่วมงาน นักเรียน และบุคลากรอื่นๆ
ตลอดจนเคารพในสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น ไม่เปิดเผยเรื่องที่พึงปกปิดของโรงเรียนและ
ผู้ร่วมงาน

4. มีความประพฤติดี พุดจาสุภาพ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ แต่งกายเรียบร้อย
และวางตนเหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน

5. มีใจกว้าง ยินดีรับฟังคำติชมของอาจารย์นิเทศก์ พร้อมทั้งจะปรับปรุงตนเองอยู่
เสมอ และมีน้ำใจร่วมทำงานต่างๆ นอกเหนือจากการสอน ตามที่โรงเรียนฝึกสอนมอบหมาย
ให้ด้วยความรับผิดชอบ เสมือนกับเป็นครูคนหนึ่งของสถาบันนั้น

6. ศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน ทำบันทึกการสอนและเตรียมการสอนเสร็จเรียบร้อยแล้วนำเสนออาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนเพื่อตรวจและแก้ไขให้ดีขึ้น ตลอดจนวางแผนการสอนอย่างรัดกุมร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ และปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ เพื่อให้การปฏิบัติงานบังเกิดผลตามความมุ่งหมาย

7. สอนด้วยความตั้งใจจริง เข้าสอนตรงเวลา ไม่ลา ขาด หรือสายโดยไม่จำเป็น จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบต่างๆ ให้เป็นที่น่าสนใจแก่นักเรียน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ประเมินผลการเรียนการสอนอย่างยุติธรรม ไม่มีอคติต่อนักเรียนเป็นรายบุคคล

8. สนใจในปัญหาของนักเรียน ให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม และศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเพื่อช่วยให้เข้าใจนักเรียนเป็นรายบุคคล อันจะเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทางสติปัญญา ค่านิยม และสังคม

9. ให้คำแนะนำและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียนตามสมควร

10. ศึกษาวัฒนธรรมของชุมชนที่ตนออกไปฝึกสอน และปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับประเพณีนิยมในท้องถิ่น ตลอดจนเป็นผู้นำและผู้ร่วมงานในกิจกรรมของชุมชนในโอกาสอันเหมาะสม

11. เอาใจใส่ดูแลสุขภาพอนามัยของตนและแนะนำให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี

12. ประเมินผลพัฒนาการของตนเองด้วยใจเป็นธรรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงพฤติกรรมทางการสอนและบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับการเป็นครูที่ดีในอนาคต

วิลเลียม เอ. เบนนี (William A. Bennie 1972 : 194 - 197) ได้เสนอแนะแนวปฏิบัติแก่นิสิตฝึกสอนสรุปได้ดังนี้

1. ควรแต่งกายให้เรียบร้อยเหมาะสมกับการเป็นครู และควรปรับปรุงบุคลิกภาพให้ดี
2. ศึกษากฎและระเบียบต่าง ๆ ในโรงเรียนที่ฝึกสอน และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
3. พร้อมทั้งจะทำงานอย่างหนัก เพื่อเรียนรู้ทุกอย่างในระหว่างที่ฝึกสอน
4. สนใจและให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ฝึกสอน
5. เข้าประชุมปรึกษากับอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ รับฟังความคิดเห็นและคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนในฐานะที่มีประสบการณ์และความรอบรู้ในเรื่องกฎและระเบียบมากกว่านิสิตฝึกสอน
6. ตรงต่อเวลาทั้งในการเข้าสอนนักเรียนและการประชุมที่โรงเรียนจัดขึ้น
7. แสดงออกถึงความตั้งใจและความคิดริเริ่มให้อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนได้ทราบ

8. ให้ความสนใจดูแลความประพฤติของนักเรียนอย่างทั่วถึง เพราะหากนักเรียนมีความประพฤติเสื่อมเสีย ย่อมมีผลกระทบมาถึงนิสิตฝึกสอนด้วย

9. พยายามรักษาความสัมพันธ์และปรับตัวให้เข้ากับบุคลากรต่างๆ ในโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน และนักเรียน

10. ศึกษาแนวปฏิบัติจากอาจารย์นิเทศก์และนำมาปรับปรุงให้ดีและเหมาะสมกับตนเอง แต่ไม่ควรเลียนแบบลักษณะ ท่าทาง บุคลิกลักษณะทุกอย่างจากอาจารย์นิเทศก์ เพราะบุคลิกลักษณะเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล บุคลิกลักษณะบางอย่างที่เหมาะสมกับอาจารย์นิเทศก์ อาจไม่เหมาะสมกับนิสิตฝึกสอน

11. ยอมรับความผิดพลาดของคนที่อาจเกิดขึ้นได้ในระหว่างฝึกสอน และพยายามแก้ไขข้อผิดพลาดโดยปรึกษาอาจารย์นิเทศก์

12. ในระหว่างฝึกสอน หากไม่จำเป็นไม่ควรลงทะเบียนเรียนวิชาอื่นในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะงานฝึกสอนเป็นงานที่หนัก ใช้เวลามาก และต้องเตรียมการสอนให้พร้อมอยู่เสมอ เพื่อให้การฝึกสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

บทบาทและหน้าที่ของนิสิตฝึกสอนต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน

ตลอดระยะเวลาฝึกสอนที่โรงเรียนฝึกสอน นิสิตจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ ในการฝึกสอนหลายฝ่าย ดังนั้นนิสิตจึงควรทราบแนวทางที่จะปฏิบัติต่อสถาบัน ต่อตนเอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นในระหว่างฝึกสอน ดังนี้

1. บทบาทและหน้าที่ของนิสิตฝึกสอนต่อโรงเรียนฝึกสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2526 : 7) ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตฝึกสอนต่อโรงเรียนฝึกสอนดังนี้

1. เคารพและปฏิบัติตามนโยบายของโรงเรียน การไม่เห็นด้วยกับนโยบายอย่างหนึ่งอย่างใดควรแสดงออกอย่างนักวิชาชีพ และไม่ขัดต่อระเบียบและกฎเกณฑ์ของโรงเรียน

2. หลีกเลี่ยงการนิินหาว่าร้ายนักเรียน ครู และบุคลากรของโรงเรียน

3. แต่งกายและปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับระเบียบของโรงเรียน

4. ร่วมรับผิดชอบต่อทรัพย์สินและอุปกรณ์ต่างๆ ของโรงเรียน

5. ร่วมประชุมและร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเช่นเดียวกับครูคนหนึ่ง

6. สร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรทุกคนในโรงเรียนอย่างจริงใจ และสุภาพ

ประเทิน มหาจันทร์ (2522 : 13) ได้เน้นถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตฝึกสอนต่อโรงเรียนฝึกสอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาให้เข้าใจถึงระเบียบ แบบแผน กฎข้อบังคับตลอดจนความมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียน
2. เคารพและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการและของโรงเรียน
3. สอนและปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียนจนสุดความสามารถ
4. ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
5. ยอมรับสภาพที่ไม่เหมือนกันของแต่ละโรงเรียน
6. สร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน

ลอเร็ตต้า ไบเออร์ และ อลิซาเบท ไอริช (Loretta Byers and Elizabeth Irish 1961 : 4 – 5 อ้างอิงมาจาก เยาวลักษณ์ คงคากุล 2526 : 24) ได้กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตฝึกสอนที่มีต่อโรงเรียน สรุปได้ดังนี้คือ

1. ศึกษาระเบียบแบบแผน นโยบายของโรงเรียน และปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้น
2. ปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในทุกโอกาส ตลอดจนสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคลากรทุกคนในโรงเรียน
3. มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตน
4. ไม่วิพากษ์วิจารณ์ หรือกล่าวร้ายนักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียน

โฮเวิร์ด ที แบทเชลเดอร์ และ มอริส แมคกลาสสัน (Howard T. Batchelder and Maurice McGlasson 1964 : 24 – 25 อ้างอิงมาจากเยาวลักษณ์ คงคากุล 2526 : 24) ได้เสนอแนะว่านิสิตควรมีหน้าที่รับผิดชอบต่อโรงเรียน โดยพยายามทำตนให้คุ้นเคยกับสภาพโรงเรียนให้มากที่สุด เรียนรู้เรื่องราวของโรงเรียน รู้จักสถานที่สำคัญของโรงเรียน เช่น ห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องแนะแนว และห้องพักครู ฯลฯ พยายามพบปะพูดคุยกับบุคลากรต่างๆ ในโรงเรียน โดยเฉพาะอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน เพื่อจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบการบริหาร โปรแกรมการเรียนการสอน ปรัชญา ตลอดจนปัญหาของโรงเรียน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. (2527 : 13) ได้สรุปบทบาทและหน้าที่ของนิสิตฝึกสอนต่อโรงเรียนฝึกสอนดังนี้

1. ละเว้นไม่ออกความคิดเห็นหรือวิจารณ์โรงเรียนที่ตนฝึกสอนไปในทางที่ไม่ดี ซึ่งจะเป็นการก่อให้เกิดความแตกความสามัคคีหรือกระทบกระเทือนจิตใจของผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน

2 เรื่องที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนรวมทั้งเอกสารหรือรายงานของนักเรียน เป็นเรื่องเฉพาะไม่ควรนำไปเปิดเผยก่อนได้รับอนุญาตจากอาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียน

3 โรงเรียนแต่ละแห่งอาจมีปัญหภายในซึ่งการปฏิบัติหรือการดำเนินงานอาจไม่ตรงกับวัตถุประสงค์หรือคาดหวังของนิสิตฝึกสอน นิสิตจะต้องอดทน ตั้งใจฝึกสอนหาความชำนาญและประสบการณ์ในการฝึกสอนให้มากที่สุด

4 นิสิตจะต้องระลึกเสมอว่าตนเองเป็นเสมือนผู้แทนนิสิตจากมหาวิทยาลัย และเป็นครูคนหนึ่งของโรงเรียนฝึกสอน ก่อนจะทำ พูด หรือคิด ขอให้คำนึงถึงเกียรติและชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ควรทำตนให้เป็นครูที่ดีของศิษย์ และเป็นนิสิตฝึกสอนที่ทางโรงเรียนระลึกถึงเสมอแม้ว่าจะได้เสร็จสิ้นการฝึกสอนและจากไปแล้ว

2. บทบาทและหน้าที่ของนิสิตฝึกสอนต่อผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีอำนาจและความรับผิดชอบสูงสุดของโรงเรียน เป็นบุคคลสำคัญที่จะเื้ออำนวยการให้ความสะดวกทุก ๆ ด้านแก่นิสิตฝึกสอนขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน ความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและนิสิตฝึกสอนมีส่วนสำคัญยิ่งที่ทำให้นิสิตฝึกสอนประสบความสำเร็จในการฝึกสอน ดังนั้นนิสิตควรปฏิบัติตนต่อผู้บริหารโรงเรียนดังนี้ (คณะศึกษาศาสตร์ มศว ปทุมวัน, 2527 : 11 – 15)

1. ในวันแรกของการฝึกสอน จะต้องรายงานตัวต่ออาจารย์ใหญ่ / ผู้อำนวยการโรงเรียน ตามระเบียบ
2. รับทราบนโยบาย ตลอดจนกฎ ระเบียบ และกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน
3. ปฏิบัติเสมือนหนึ่งเป็นครูในโรงเรียน และอยู่ในระเบียบของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด
4. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดบริหารโรงเรียน การประสานงานของครูในโรงเรียน ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง โครงการต่างๆ ของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อจะได้มีประสบการณ์ในการจัดดำเนินงานด้วยตนเองในอนาคต
5. รับฟังคำวิจารณ์และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปปฏิบัติและปรับปรุงแก้ไขสิ่งต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น
6. ให้ความร่วมมือด้วยความสนใจในกิจการงาน และกิจกรรมพิเศษต่างๆ ของโรงเรียน
7. ให้ความเคารพนับถือ

3. บทบาทและหน้าที่ของนิสิตฝึกสอนต่ออาจารย์พี่เลี้ยง

ความสัมพันธ์อันดีระหว่างนิสิตฝึกสอนและอาจารย์พี่เลี้ยง เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ช่วยให้นิสิตฝึกสอนประสบผลสำเร็จในวิชาชีพ เพราะอาจารย์พี่เลี้ยงเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วย

ดูแลเอาใจใส่ แนะนำเกี่ยวกับการสอนของนิสิตอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา นิสิตจึงควรตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของนิสิตฝึกสอนต่ออาจารย์พี่เลี้ยงดังนี้ (คณะศึกษาศาสตร์ มศว ปทุมวัน. 2527 : 10)

1. รับทราบกฎ และระเบียบต่างๆ ของชั้น ตลอดจนรายละเอียดและปัญหาที่เกี่ยวกับนักเรียนในชั้นที่จะฝึกสอน
2. ปรึกษาหารือและร่วมในการวางแผนการฝึกสอน
3. รับฟังคำวิจารณ์และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอน ตลอดจนเสนอความคิดเห็นอื่นๆ
4. ช่วยในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชั้นตามความสามารถและด้วยความเต็มใจ รวมทั้งการช่วยดูแลและตรวจงานมอบหมายอื่นๆ ทั้งของชั้นและของโรงเรียน
5. ช่วยหาอุปกรณ์การสอนและความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับบทเรียนที่จะสอนมาใช้ในการสอน
6. ช่วยควบคุมและดูแลนักเรียนแทนอาจารย์ประจำชั้น ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยอันดี
7. ร่วมจัดนิทรรศการที่มีประโยชน์ต่อการเรียนของนักเรียน
8. ช่วยทำงานประจำชั้น เช่น การให้แบบฝึกหัด การตรวจแบบฝึกหัด การทบทวน
9. ช่วยเหลืออาจารย์ประจำชั้นหรืออาจารย์พี่เลี้ยงในการออกข้อสอบ คุมสอบ ตรวจข้อสอบ และกรอกคะแนน ทำสมุดรายงาน ตลอดจนทำเอกสารผลการเรียนของนักเรียน
10. ส่งบันทึกการสอน และงานมอบหมายแก่อาจารย์พี่เลี้ยงตามระยะเวลาที่กำหนด
11. หากเกิดปัญหา หรือความยุ่งยากในการฝึกสอน ควรปรึกษากับอาจารย์พี่เลี้ยง หรือปรึกษาอาจารย์นิเทศก์โดยตรง

4. บทบาทและหน้าที่ของนิสิตฝึกสอนต่ออาจารย์นิเทศก์

อาจารย์นิเทศก์จะไปเยี่ยมเยียนและนิเทศการสอนของนิสิตเป็นครั้งคราว พร้อมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ และอภิปรายปัญหาร่วมกับนิสิตและอาจารย์พี่เลี้ยง ดังนั้นนิสิตจึงต้องทำตัวให้พร้อมที่จะรับการนิเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การฝึกสอนของตนให้มากที่สุด และจะต้องปฏิบัติต่ออาจารย์นิเทศก์ดังนี้ (คณะศึกษาศาสตร์ มศว ปทุมวัน. 2527 : 13)

1. พึงระลึกเสมอว่าอาจารย์นิเทศก์เป็นอาจารย์ผู้ช่วยเหลือแนะนำ เพื่อให้การฝึกสอนประสบผลสำเร็จด้วยดี ไม่ใช่เป็นผู้มาคอยจับผิด
2. รับฟังคำแนะนำและคำวิจารณ์ต่างๆ ด้วยใจกว้าง และนำไปปฏิบัติแก้ไขให้การสอนได้ผลดียิ่งขึ้น

3. จัดทำโครงการสอน บันทึกการสอน และจัดหาอุปกรณ์การสอนต่างๆ ให้เสร็จสิ้น สมบูรณ์เรียบร้อยก่อนเริ่มการสอน โดยคำแนะนำและเห็นชอบจากอาจารย์นิเทศก์ทุกครั้ง

4. พบปะและหารือปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการสอนและอื่นๆ กับอาจารย์นิเทศก์เป็นประจำ เพื่อหาทางแก้ไขที่ดีที่สุด

5. ส่งงานที่อาจารย์นิเทศก์มอบหมายให้ตรงตามเวลาที่กำหนด และนำเอาสิ่งที่อาจารย์ตรวจแก้แล้วมาใช้อย่างจริงจัง

6. เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการฝึกสอน ไม่ควรเก็บไว้แต่ควรจะได้นำไปปรึกษาหารือ อาจารย์นิเทศก์ทันทีก่อนที่จะสายเกินไป

5. บทบาทและหน้าที่ของนิสิตฝึกสอนต่ออาจารย์และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียนฝึกสอน

อาจารย์และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของโรงเรียน ถึงแม้จะไม่เกี่ยวข้องกับการนิเทศโดยตรง นิสิตก็ควรสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนฝึกสอน ดังนั้นนิสิตควรปฏิบัติตนต่ออาจารย์และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ดังนี้ (คณะศึกษาศาสตร์ มศว ปทุมวัน. 2527 : 12)

1. ประพฤติตนอ่อนโยน ทำตนเป็นกันเองกับทุกคนในโรงเรียนทั้งต่อหน้าและลับหลัง
2. เข้าร่วมกิจกรรมของทางโรงเรียน และช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วยความเต็มใจ และเสียสละตามกำลังความสามารถ
3. มีความสม่ำเสมอ พูดจาอ่อนน้อม เชื่อฟังคำแนะนำตักเตือนที่หวังดี
4. หากมีความไม่เข้าใจกันเกิดขึ้น ควรมีความอดทน และหาหนทางปรับความเข้าใจกันและกัน เพื่อประสานความสามัคคีให้มั่นคงตลอดไป

6. บทบาทและหน้าที่ของนิสิตฝึกสอนต่อนักเรียน

อาจกล่าวได้ว่า นักเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการฝึกสอน เพราะเป็นผู้ที่ได้รับผลโดยตรงจากการฝึกสอนของนิสิต พฤติกรรมและผลการเรียนของนักเรียนมิได้เป็นเครื่องชี้บ่งให้เห็นความสามารถของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นประสิทธิภาพของนิสิตฝึกสอนว่ามีมากน้อยเพียงไรด้วย นิสิตฝึกสอนจึงต้องตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตนที่มีต่อนักเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2526 : 8 – 19, 2523 : 20 - 21) ได้แนะแนวทางปฏิบัติต่อนักเรียนสำหรับนิสิตฝึกสอนไว้ดังนี้

1. ปฏิบัติตนเช่นครูคนหนึ่งของโรงเรียน วางตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือ รักใคร่ และเลื่อมใสทั้งทางด้านวิชาการและบุคลิกภาพ
2. พยายามรู้จักนักเรียนที่ตนสอนอย่างทั่วถึง ทั้งในด้านบุคลิกภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. ทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนและให้ความช่วยเหลือนักเรียนด้วยความเอาใจใส่ทั้งในและนอกห้องเรียน

4. พยายามแสดงให้นักเรียนเห็นความสามารถในการเป็นผู้นำ

5. เตรียมการสอนให้ดีเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนมากที่สุด

6. รักษาความลับของนักเรียนทุกคน และช่วยแนะแนวทางในการแก้ปัญหาแก่นักเรียนด้วยความเต็มใจและจริงใจ

7. ให้ความยุติธรรมและเมตตาปราณีแก่นักเรียนทุกคน

ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2525 : 28) ได้สรุปถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของนิสิตฝึกสอนต่อนักเรียนไว้ดังนี้

1. วางตัวเป็นผู้ใหญ่ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เช่น มีศีลธรรม มีวัฒนธรรม มีมารยาท มีความขยันหมั่นเพียร ตรงต่อเวลา ฯลฯ

2. เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือ ให้ความเห็นอกเห็นใจนักเรียนตามสมควร

3. กระตือรือร้นในการเตรียมการสอน

4. เข้าใจพัฒนาการของนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุน ตลอดจนยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน

5. ให้ความเป็นธรรมแก่นักเรียนทุกคน ดัดสินพฤติกรรมของนักเรียนด้วยความรอบคอบและมีเหตุผล อาศัยข้อมูล มิใช่แรงยั่วยุหรือโมโหะจริต

6. อย่าพยายามยึดเยียดสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาให้แก่ นักเรียน เช่น ทำให้นักเรียนเป็นตัวตลก

สุมานัน รุ่งเรืองธรรม (2524 : 8 - 9) ได้เสนอแนะนิสิตฝึกสอนถึงวิธีสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน สรุปได้ดังนี้

1. รักษาความลับของนักเรียน

2. สนใจ เอาใจใส่ และแสวงหาความรู้เกี่ยวกับนักเรียนอยู่เสมอ

3. วางตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ให้นักเรียนเคารพนับถือ

4. มีความยุติธรรมกับนักเรียนทุกคน

5. ควรหลีกเลี่ยงการยึดเยียดทัศนคติทางศาสนาและการเมืองของตนให้แก่ นักเรียน

เจริญผล สุวรรณโชติ (2524 : 182 - 184) ได้ให้ข้อเสนอแนะแก่นิสิตฝึกสอนในการปฏิบัติตนต่อนักเรียน สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. พยายามทำความรู้จักคุ้นเคยกับนักเรียนให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น รู้จักหน้า รู้จักชื่อ ความเป็นมาตลอดจนปัญหาของนักเรียน
2. มีความยุติธรรม มีเหตุผล และมีความเป็นกันเองกับนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน
3. จูงใจนักเรียนให้รับผิดชอบในงานที่ตนได้รับมอบหมาย ยกย่องชมเชยเมื่อนักเรียนทำดี
4. ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างนักเรียนแต่ละคน รู้จักวิธีสอนนักเรียนเป็นรายบุคคล
5. พัฒนาทักษะต่างๆ ที่จำเป็นในการสอนเพื่อความก้าวหน้าของนักเรียน

โฮเวิร์ด ที เบทเชลเดอร์ และ มอริส แมคกลาสัน (Howard T. Batchelder and Maurice McGlasson 1964 : 27) เสนอแนะวิธีสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน สรุปได้ดังนี้

1. ควรจดจำชื่อ เรื่องราว ความสนใจ และความสามารถของนักเรียนที่ตนฝึกสอน
2. ควรทำแผนผังที่นั่งของนักเรียนในห้อง
3. สังเกตพฤติกรรมและลักษณะเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน
4. ศึกษานักเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยอาจดูจากสมุดประจำตัว หรือ สอบถามจากอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน

7. บทบาทและหน้าที่ของนิสิตฝึกสอนขณะทำการสอนที่โรงเรียนฝึกสอน

การฝึกสอนของนิสิตจะประสบผลสำเร็จด้วยดีนั้น ขึ้นอยู่กับความตั้งใจจริงของนิสิตที่จะทำการสอนและปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ การปฏิบัติงานระหว่างทำการฝึกสอน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ นิสิตประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ เพื่อให้การฝึกสอนดำเนินไปด้วยดี สามารถนำประสบการณ์ต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินอาชีพครูต่อไปในอนาคต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นิสิตจะต้องตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองขณะทำการฝึกสอน ดังนี้ (คณะศึกษาศาสตร์ มศว ปทุมวัน. 2527 : 14 - 15)

1. ให้ความรักและความสนใจแก่เด็กในชั้นอย่างเสมอหน้ากัน
2. ยึดมั่นในอุดมคติที่จะเป็นครูที่ดีของศิษย์และมีความภาคภูมิใจ
3. มีความยุติธรรม ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วยความสุขุมรอบคอบ ใจเย็นไม่ใช้อำนาจแก่โทษ

4. พยายามปรับปรุงการฝึกสอนให้ดีขึ้นโดยยึดหลักวิชาที่เคยศึกษามา และหมั่นหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในวิชาการที่จะต้องสอนและเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับหน้าที่ครู

5. วางตัวให้เหมาะสมกับความเป็นครู มีความตั้งใจจริงในการสอน และประพฤติตัวให้เป็นที่ยอมรับของศิษย์อยู่เสมอ

6. ให้ความร่วมมือในการทำความสะดวก ความมีระเบียบวินัยของโรงเรียน เช่นเดียวกับครูอื่นๆ ในโรงเรียน

7. ประพฤติปฏิบัติตนอย่างบุคคลที่มีการศึกษาดี มีกิริยามารยาทอ่อนโยน ไม่แข็งกระด้างต่อบุคคลทั้งในและนอกโรงเรียน

8. ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการประชุมปรึกษาหารือ ตลอดจนการทำงานเพื่อส่วนรวม

9. มีความกระตือรือร้น สนใจและตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายรับผิดชอบให้ได้ผลดีที่สุด

10. ปฏิบัติหน้าที่ในการฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ลาป่วยหรือขาด มาสาย โดยไม่มีเหตุจำเป็น

11. มีการวางแผนโครงการ และเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างเรียบร้อยสมบูรณ์ และมีรายละเอียดถี่ถ้วนก่อนการสอน

12. รับผิดชอบการปกครองดูแลนักเรียน การสอน การคุมสอบ ตลอดจนการตรวจตราดูแลงานต่างๆ ของโรงเรียนที่ได้รับมอบหมายจากทางโรงเรียนเป็นกรณีพิเศษ

13. ทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรมพิเศษต่างๆ ของนักเรียนทั้งภายในเวลา และภายนอกสถานศึกษา

14. ทำหน้าที่เป็นหูเป็นตาแก่ทางโรงเรียนในเรื่องความปลอดภัยของนักเรียนทั้งในเวลา และนอกเวลาเรียน

15. เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำแนะนำของครูพี่เลี้ยง ครูในโรงเรียน รวมทั้งอาจารย์นิเทศก์การสอนโดยไม่มีการโต้แย้ง ไม่ถือเอาความเห็นของตัวเองเป็นใหญ่

16. ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนประกอบแต่ความดี อยู่ในระเบียบของทางโรงเรียนและชี้แจงป้องกันมิให้นักเรียนทำผิด

17. หมั่นแสวงหาความรู้ และหาวิธีการสอนใหม่ๆ ที่จะจูงใจให้นักเรียนที่รับการสอนสนใจ และตั้งใจเรียน

18. รักษาสุขภาพและอนามัยให้แข็งแรง และแต่งกายให้สะอาดเรียบร้อยตามระเบียบของทางโรงเรียนอยู่เสมอ

คุณลักษณะของนิสิตฝึกสอน

การฝึกสอนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น โปรแกรมการฝึกสอน โรงเรียนฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักเรียนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลจากการฝึกสอนโดยตรง สำหรับนิสิตฝึกสอนนอกจากจะทำหน้าที่ในด้านการสอนแล้ว ยังต้องพัฒนาคุณสมบัติอื่นๆ ที่สำคัญสำหรับการเป็นครูที่ดี เช่น บุคลิกภาพ การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ และการควบคุมชั้นเรียน เป็นต้น นักการศึกษาได้เสนอบทความ ข้อเขียน ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูดังนี้

กรมการฝึกหัดครู (อารี สันทนต์. 2516 : 4 - 10) ได้ค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี 8 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะด้านการสอน เช่น
 - 1.1 มีความรู้ในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติ
 - 1.2 มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร
 - 1.3 มีการเตรียมการสอนและสามารถดำเนินการสอนตามที่วางแผนไว้
 - 1.4 มีความสามารถในการวัดผล
 - 1.5 สามารถคัดเลือกวิธีสอนได้เหมาะสม
 - 1.6 มีความสามารถในการปกครองชั้น
 - 1.7 ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก สอนให้เด็กรู้จักคิด
2. คุณลักษณะด้านวิชาการ เช่น
 - 2.1 ศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ
 - 2.2 การค้นคว้าใฝ่หาเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้
 - 2.3 การติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษา
 - 2.4 การสนใจฟังการอภิปรายและปาฐกถา
3. คุณลักษณะด้านสุขภาพกายและจิต เช่น
 - 3.1 การรู้จักพักผ่อน
 - 3.2 การเอาใจใส่ในการจัดสิ่งแวดล้อมให้สะอาด
 - 3.3 เอาใจใส่ในการป้องกันโรคติดต่อ
 - 3.4 มีอารมณ์ดี รู้จักผ่อนคลายอารมณ์ ไม่มีความกังวลใจ

4. คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ เช่น
 - 4.1 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน
 - 4.2 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน
 - 4.3 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้บังคับบัญชา
 - 4.4 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลทั่วไป
5. คุณลักษณะด้านคุณธรรมและความประพฤติ เช่น
 - 5.1 มีความเที่ยงธรรม
 - 5.2 มีความเมตตากรุณา
 - 5.3 มีความยินดีในความสำเร็จของผู้อื่น
 - 5.4 มีความซื่อสัตย์สุจริต
 - 5.5 การวางตนอย่างเหมาะสม
 - 5.6 มีความรับผิดชอบในหน้าที่และการงาน
 - 5.7 ไม่ดื้อหมิ่นศาสนาอื่น
6. คุณลักษณะด้านบุคลิกลักษณะ เช่น
 - 6.1 มีความร่าเริงแจ่มใส
 - 6.2 มีความสุภาพอ่อนโยน
 - 6.3 มีความขยันขันแข็ง
 - 6.4 รูปร่างหน้าตาดี แต่งกายเหมาะสม
 - 6.5 มีความคล่องแคล่วว่องไว
 - 6.6 รู้จักควบคุมอารมณ์
 - 6.7 มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
7. คุณลักษณะด้านการอบรมแนะแนวและปกครอง เช่น
 - 7.1 รู้จักการปกครองแบบประชาธิปไตย
 - 7.2 มีน้ำใจเป็นนักกีฬา
 - 7.3 รักษาความลับของนักเรียน
 - 7.4 เป็นผู้มีระเบียบวินัย เป็นตัวอย่างที่ดี
 - 7.5 รู้จักใช้ความเด็ดขาดหรืออะลุ้มอล่วยได้อย่างมีเหตุผลและเหมาะสม

รศ.ดร.อารี พันธมณี (คณะศึกษาศาสตร์ มศว ประสานมิตร. 2539 : 6 - 10) ได้สัมภาษณ์เด็ก ๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพของครูที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของเด็ก ซึ่งพบว่าครูควรมีบุคลิกภาพ ดังนี้

1. สอนดีหรือถ่ายทอดความรู้ดี ทำให้เด็กเข้าใจ และอยากรู้ อยากเรียนต่อไป
2. สอนโดยใช้วิธีสอนหลายๆ วิธี เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว กระฉับกระเฉงและตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น
3. สอนโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกทั้งความคิดและการกระทำ มากกว่าที่จะให้เด็กเป็นผู้ฟังครูอย่างเดียว
4. ครูสอนดี ควรมีอารมณ์อยากสอน กระตือรือร้น มีอารมณ์สดชื่นแจ่มใสในขณะที่สอน
5. ครูสอนดีต้องสนใจนักเรียน รู้จักนักเรียนให้ลึกซึ้ง
6. ครูสอนดีต้องมีความรู้รอบตัว รู้จักมองสิ่งต่างๆ ในแง่มุมที่แปลกใหม่
7. ครูสอนดีควรแต่งกายดี แต่งตัวเหมาะสมกับเพศ วัย และกาลเทศะ
8. ครูสอนดีควรหยุดพักบ้าง ในขณะที่สอนติดต่อกัน 2 - 3 ชั่วโมง ครูควรหยุดพักให้นักเรียนได้เปลี่ยนอิริยาบถ จะทำให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนเพิ่มขึ้น
9. ครูสอนดี ควรให้รางวัลผู้เรียนบ้าง เพื่อเป็นการเสริมสร้างกำลังใจในการทำดีมากขึ้น
10. ครูสอนดี ต้องมีความรู้ดี
11. ครูสอนดี ควรมีอุปกรณ์การสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็ว
12. ครูสอนดี ควรมีการจัดเปลี่ยนห้องเรียนบ้าง อาจจัดเป็นวงกลม ครึ่งวงกลม หรืออื่นๆ

บุคลิกลักษณะของนิสิตฝึกสอน

บุคลิกภาพของนิสิตฝึกสอนเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้นักเรียนและบุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียน เกิดความประทับใจหรือไม่ประทับใจนิสิตสอนได้ และจะส่งผลไปยังประสิทธิภาพของการเรียนการสอนด้วย นิสิตฝึกสอนควรตระหนักถึงความสำคัญโดยพยายามพัฒนาและปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมอยู่เสมอ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2523 : 56 - 57) ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว และได้เสนอแนะเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่เหมาะสมของนิสิตฝึกสอนไว้ดังนี้

1. แต่งกายสะอาด เรียบร้อย เหมาะสมกับความเป็นครู
2. รู้จักควบคุมอารมณ์ขณะที่สอน
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะเป็นผู้นำ

4. มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
5. มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ และมีจริยธรรม
6. มีน้ำใจ ความเพียรพยายามและอดทน
7. มีกิจวัตรจากสุขภาพ อ่อนโยน ความเป็นมิตรกับบุคคลทั่วไป
8. ร่าเริง มีอารมณ์ขัน
9. ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน เข้าใจง่าย

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2520 : 41) ได้กำหนดบุคลิกภาพที่เหมาะสมของนิสิตฝึกสอนไว้ดังนี้

1. แต่งกายสะอาด เรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของมหาวิทยาลัย
2. พูดเสียงดังพอเหมาะกับชั้นเรียน มีวาจาสุภาพ
3. มีความยิ้มแย้มแจ่มใส และมีอารมณ์ขัน
4. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง และกล้าที่จะทำในสิ่งที่เห็นว่าถูกต้อง
5. ควบคุมอารมณ์ได้ดี ไม่แสดงความโกรธ วิตกกหรือข่มขู่
6. ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน

สมบัติ แสงรุ่งเรือง และ ประถม แสงสว่าง (2521 : 25 – 26, 76) ได้เสนอแนะบุคลิกลักษณะที่ดีของนิสิตฝึกสอนไว้ดังนี้

1. มีไมตรีจิต ซื่อตรง จริงใจ ยุติธรรม สุภาพ เห็นอกเห็นใจ เกรงใจผู้อื่น มีความตรงต่อเวลา
2. แต่งกายสะอาด เรียบร้อย ระมัดระวังอย่าแต่งกายให้เป็นที่สะดุดตาจนเกินไป เช่น กางเกงคับมาก กระโปรงสั้น รองเท้าแบบหูลุ่หวา ทรงผมแปลกประหลาดไม่เหมาะสม
3. หัดการทรงตัวอย่างถูกต้อง ทั้งเวลาขึ้น เดิน และนั่ง อย่าให้ท้องยื่น หลังงอ ไหล่ค่อม
4. ทำทางเหมาะสมกับการเป็นครู และเอื้อต่อการเรียนการสอน เช่น ทำทางนำเคารพนับถือ ไม่นั่งสอน ไม่หยุดอยู่ที่ใดที่หนึ่งในขณะสอนนานๆ ไม่ยืนฟังหรือนั่งบนโต๊ะ ฯลฯ
5. เสียงดังชัดเจน เหมาะสมกับชั้นเรียน
6. ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับนักเรียน ออกเสียงในภาษาถูกต้อง

การเตรียมการสอนของนิสิตฝึกสอน

การเตรียมการสอนเป็นหัวใจของการสอน เพราะจะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ นิสิตฝึกสอนควรเตรียมการสอนก่อนที่จะสอนทุกครั้ง เพราะการเตรียมการสอนเป็นเครื่องควบคุมให้การดำเนินการสอนจริง เป็นไปตามลำดับและสภาพการณ์ ที่ควรจะเป็น ครูที่มีปฏิภาณดีและมีความชำนาญในการสอนมานาน อาจจะดำเนินการสอนได้ดี โดยไม่ต้องเตรียมการสอน แต่ถ้าครูผู้สอนได้เตรียมการสอนให้พร้อมด้วยแล้ว ก็จะทำให้การ ดำเนินการเรียนการสอนดีขึ้นอีกเป็นทวีคูณ นอกจากนี้การเตรียมการสอนยังช่วยให้ครูเกิด ความมั่นใจในการสอนของตน ไม่ประหม่าตกใจ เป็นการช่วยให้ครูมีบุคลิกภาพดีขึ้น (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ 2523 : 29)

นักการศึกษาได้เสนอแนะนิสิตฝึกสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพดังต่อไปนี้

1. การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมควรชัดเจน สามารถสังเกตและวัดได้ ตลอดจนสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา
2. การเตรียมเนื้อหาของบทเรียนเป็นไปอย่างถูกต้อง เรียงลำดับแนวคิดอย่างมี ขั้นตอนเหมาะสมกับระดับชั้นและเวลาเรียนที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิง พฤติกรรมของบทเรียนที่กำหนดไว้
3. การเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนควรให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทเรียน มีลำดับต่อเนื่อง น่าสนใจและเหมาะสมกับเวลา เนื้อหา ผู้เรียน และสภาพห้องเรียน
4. การเตรียมสื่อการสอนควรให้เหมาะสมกับบทเรียน ผู้เรียน สภาพห้องเรียน ตลอดจนแสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้สอน
5. การเตรียมประเมินผล ควรตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ มีวิธีการ เหมาะสมและชัดเจน ตลอดจนครอบคลุมเรื่องที่สอนทั้งหมด
6. การบันทึกการสอนควรมีระเบียบ เรียบร้อย ส่งตามกำหนดเวลาและรูปแบบ ถูกต้อง (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ 2526 : 6, 13)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน (2527 : 21) ได้เสนอแนะ การทำบันทึกการสอน ดังนี้

1. บันทึกการสอนทำถูกแบบฟอร์ม เนื้อหาละเอียดถูกต้อง
2. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้เหมาะสม ครอบคลุมชัดเจน
3. กำหนดวิธีสอนและกิจกรรม สอดคล้องกับจุดประสงค์ และเนื้อหาวิชา
4. กำหนดอุปกรณ์การสอนสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา

5. กำหนดวิธีวัดผลและประเมินผล ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

การเตรียมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพนี้จะช่วยให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน 2521 : 37)

1. ทำให้ผู้สอนทราบถึงเนื้อหา กิจกรรม และอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน ทำให้สามารถเตรียมการได้ล่วงหน้า เมื่อมีปัญหาใดก็สามารถแก้ไขก่อนเข้าสอนในชั้นเรียน
2. ทำให้สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอน และดำเนินการสอนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ทั้งยังสามารถวัดผลการสอนตามจุดมุ่งหมายนั้นได้ด้วย
3. หากมีผู้สอนหลายคนร่วมกันสอนเป็นคณะ จะทำให้ผู้ร่วมคณะได้สามารถทราบถึงรายละเอียดของการสอนได้ทั่วถึงกันทุกคน สามารถดำเนินการสอนร่วมกันได้โดยราบรื่น

การดำเนินการสอนของนิสิตฝึกสอน

ในการฝึกปฏิบัติการสอนในห้องเรียน นิสิตฝึกสอนควรมีความสามารถในการดำเนินการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน (2527 : 21) ได้เสนอแนวในการดำเนินการสอนแก่นิสิตฝึกสอน ดังนี้

1. มีวิธีการนำเข้าสู่บทเรียนเร้าความสนใจของนักเรียน
2. สอนเนื้อหาวิชาได้ถูกต้อง แม่นยำ
3. ให้ความรู้เพิ่มเติมนอกตำรา และสอดแทรกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
4. ดำเนินการสอนได้ตามลำดับขั้นและต่อเนื่องกัน
5. สามารถจูงใจให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน
6. สามารถดัดแปลงวิธีสอนให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน
7. สอนได้ตรงตามบันทึกการสอน
8. มีการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดอย่างเสรี

วิทยาลัยครูสวนสุนันทา (2521 : 43 - 44) ได้เสนอแนะนิสิตฝึกสอนเกี่ยวกับการดำเนินการสอน ดังนี้

1. นำเข้าสู่บทเรียนสอดคล้องกับเนื้อหาที่จะสอน
2. ใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและนักเรียน
3. สอนได้ตรงบันทึกการสอน
4. ใช้ภาษาง่าย ๆ ประโยคสั้น ๆ ให้เหมาะกับวัยและชั้นของนักเรียน
5. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปราย ชักถามในขณะสอน

6. โยงบทเรียนให้มีความสัมพันธ์กับชีวิตจริง
7. ควรใช้คำถามที่เข้าใจง่าย ไม่คลุมเครือ ใช้คำถามเป็นการกระตุ้นให้เกิดความคิด
8. ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้การสังเกต อธิบาย' คาคะเน มีความสนใจและกระตือรือร้น
9. ควรจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ
10. กระตุ้นให้นักเรียนสร้างความคิดรวบยอดโดยครูเป็นผู้ช่วยเหลือ
11. ใช้หลักประชาธิปไตยในห้องเรียน เช่น ให้นักเรียนยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ปฏิบัติตามความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม
12. สร้างแรงจูงใจในการเรียน ใช้เทคนิคการให้รางวัล ลงโทษได้เหมาะสมกับเหตุการณ์

การใช้สื่อการสอนของนิสิตฝึกสอน

สื่อการสอนเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย ทำให้นักเรียนสนใจ เข้าใจและสามารถเห็นภาพพจน์จากบทเรียนนั้นได้ดียิ่งขึ้น การฝึกสอนของนิสิตจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ หากนิสิตรู้จักใช้สื่อการสอนประกอบในบทเรียน สื่อการสอนไม่จำเป็นต้องมีราคาแพง อาจใช้หรือดัดแปลงจากวัสดุเหลือใช้ ตลอดจนสิ่งที่มีอยู่ในโรงเรียนหรือในห้องถิ่น นอกจากนี้นิสิตฝึกสอนควรรู้จักผลิตและใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และความสนใจของนักเรียน ควรรู้จักรักษาและจัดหมวดหมู่ของสื่อการสอน ตลอดจนความสม่ำเสมอในการใช้สื่อการสอน (นพพร พานิชสุข 2521 : 21)

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2523 : 47 – 48, 2526 : 3) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ของการใช้สื่อการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ไว้ดังนี้

1. ควรใช้สื่อการสอนให้ถูกต้องและคุ้มค่า
2. ควรใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน ผู้เรียน และสภาพห้องเรียน
3. ควรใช้ตามลำดับก่อนหลังอย่างคล่องแคล่ว
4. สื่อการสอนควรมีขนาดเหมาะสม ถูกต้อง ชัดเจน ตลอดจนมีลักษณะและสีที่ดึงดูดความสนใจ
5. ฝึกให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้และเก็บอุปกรณ์
6. เขียนและลบกระดานได้อย่างถูกวิธี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน (2522 : 30) ได้เสนอแนะวิธีการใช้สื่อการสอน สรุปได้ดังนี้

1. ควรใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับกิจกรรมการสอนและบรรลุมิติวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้น
2. ควรเตรียมสื่อการสอนก่อนใช้ เพื่อมิให้เกิดความขลุกขลัก
3. ควรรู้จักศึกษาและจัดหมวดหมู่ของสื่อการสอน ตลอดจนความสม่ำเสมอในการใช้สื่อการสอน
4. ควรเขียนกระดานคำให้เป็นระเบียบและมีทักษะในการเขียน ข้อความใดที่ไม่ใช้แล้ว ให้ลบออกทันที ควรลบกระดานให้สะอาดและไม่ใช้มือลบ
5. ไม่บังข้อความที่ต้องการอธิบายบนกระดานคำ ข้อความที่เน้นควรใช้ชอล์กสีหรือขีดเส้นใต้

การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนของนิสิตฝึกสอน

การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ทำให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนได้ทราบทั้งข้อดีและข้อบกพร่องของตน เพื่อนำไปส่งเสริมและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

กรมการฝึกหัดครู (2521 : 131) ได้เสนอแนะให้นิสิตฝึกสอนวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. วัดและประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา
2. วัดและประเมินผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้
3. ใช้วิธีการวัดหลายๆ แบบ

นพพร พานิชสุข (2521 : 30) ได้ให้ความสำคัญของการวัดและประเมินผลการสอน สรุปได้ว่า ในการสอนแต่ละชั่วโมง นิสิตฝึกสอนจะต้องมีการวัดและประเมินผลโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อพิจารณาว่าสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใด การประเมินผลอาจกระทำในรูปแบบต่างๆ โดยพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1. ความสนใจ ตั้งใจของนักเรียนในชั่วโมงที่สอน
2. พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก เช่น การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็น การอภิปราย หรือการโต้แย้งของนักเรียนที่แสดงให้นิสิตฝึกสอนได้เห็น
3. การให้นักเรียนไปค้นคว้าหรือทำรายงานมาส่งเพิ่มเติมภายหลังที่ได้เรียนในชั้นเรียนผ่านไปแล้ว

4. การให้นักเรียนทำข้อสอบสั้นๆ ภายหลังจากที่ได้เรียนในชั้นเรียนผ่านไปแล้ว

ความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ของนิสิตฝึกสอน

นิสิตฝึกสอนจะต้องมีความสัมพันธ์ติดต่อกับทั้งทางตรงและทางอ้อมกับบุคลากรฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียนฝึกสอน หากนิสิตสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในโรงเรียนฝึกสอนได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้ด้วยดี จะทำให้การฝึกสอนบรรลุจุดประสงค์ สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยความมั่นใจในตนเอง คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน (2527 : 23) ได้เสนอแนะนิสิตฝึกสอนเกี่ยวกับความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ ดังนี้

1. มีความขยันขันแข็ง และสม่ำเสมอในการปฏิบัติงาน
2. ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน
3. ช่วยเหลือกิจการพิเศษของโรงเรียน
4. ยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์ และพยายามแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น
5. มีอัธยาศัย น้าใจ และสามารถติดต่อกับผู้อื่นได้ดี
6. มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน นักเรียน ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง
7. ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่นเป็นอย่างดี
8. เข้าร่วมการประชุมระหว่างฝึกสอน การปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับอาจารย์พี่เลี้ยง หรืออาจารย์นิเทศก์

วินัยและการควบคุมชั้นเรียนของนิสิตฝึกสอน

การควบคุมชั้นเรียนและการสร้างระเบียบวินัย เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการสอน นิสิตที่มีวิธีการปกครองชั้นเรียน สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้มีระเบียบวินัย จะทำให้การสอนดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน (2527 : 22) ได้เสนอแนวทางด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นกันเอง และมีระเบียบวินัย
2. เอาใจใส่และรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนโดยทั่วถึง
3. รู้จักควบคุมอารมณ์ เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น
4. สามารถตัดสินใจได้ดีต่อสภาพการณ์ต่างๆ
5. สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม

6. เอาใจใส่ สนใจความประพฤติของนักเรียนอย่างแท้จริง
7. การปกครองชั้นไม่ควรเข้มงวดเกินไป หรือให้เสรีภาพจนเกินไป มีความยุติธรรม
8. มีศีลธรรมและวัฒนธรรม มีความประพฤติดี เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนได้

ความพึงพอใจ

การศึกษาถึงความพึงพอใจเป็นไปอย่างกว้างขวาง มีผู้ให้ความหมายความพึงพอใจในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

กู๊ด (Good. 1968 : 320) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกพอใจ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจและทัศนคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ

กาญจนา ภาสุพันธ์ (2531 : 5) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกหรือความนึกคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับตามที่คาดหวัง หรือมากกว่าที่คาดหวัง

สุเทพ เมฆ (2531 : 8) กล่าวว่า ความพึงพอใจในบรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง ความรู้สึกพอใจในสภาพการจัดองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งมีความสำคัญในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา มีความเจริญงอกงาม มีความกระตือรือร้น เพื่อจะเรียนให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง

วอลเลอร์สไตน์ (Wallerstein. 1971 : 256) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน แต่สามารถคาดคะเนได้ว่ามีหรือไม่ จากการสังเกตพฤติกรรมของคนเท่านั้น การที่จะทำให้คนเกิดความพึงพอใจ จะต้องศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุแห่งความพึงพอใจนั้น

จากความหมายของคำว่า ความพึงพอใจ ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพความรู้สึก ความคิดเห็น หรือทัศนคติส่วนบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ที่ตนเองกำลังประสบ หรือการรับรู้ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษร

นักจิตวิทยาได้สร้างทฤษฎีขึ้นมาอธิบายเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน 2 ทฤษฎี ดังนี้ อารี เพชรผุด (2530 : 58 - 59) ได้รวบรวมไว้ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การทำงาน (Satisfaction → Performance) ความพึงพอใจจะนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ ถ้าบุคคลมีความพึงพอใจในการทำงานที่เขารับผิดชอบอยู่ เขาจะสามารถทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีผลผลิตเพิ่มขึ้น และทำให้มีกำไรเพิ่มขึ้น

ความพึงพอใจ อาจเกิดขึ้นจากขวัญกำลังใจในการทำงาน คนที่มีกำลังขวัญดี บุคคลนั้นจะมีความสุขและเมื่อมีความสุขก็จะทำงานมีประสิทธิภาพ

2. ผลการทำงานทำให้เกิดความพึงพอใจ (Performance → Satisfaction) ได้มีบุคคลที่ไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีแรก จึงเกิดทฤษฎีใหม่ขึ้นมา ซึ่งตรงกันข้ามกับทฤษฎีแรก คือ ผลการทำงานหรือผลงานจะนำไปสู่ความพึงพอใจ นอกจากผลงานที่ปรากฏจะทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงานแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ อีกมาก เช่น แรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจภายใน ความคาดหวังที่จะได้รับสิ่งตอบแทน ลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของบุคคล เป็นต้น ก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ

เฮอริชเบอร์ก (Herzberg) และคณะ (อ้างมาจาก ประเสริฐ วิเศษกิจ 2542 : 27) ได้นำเอาความพึงพอใจ มาอธิบายในรูปตัวแปรในการทำงาน ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ (Satisfiers) กับกลุ่มที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ (Dissatisfiers) โดยกล่าวว่า ปัจจัยที่จะสร้างความพึงพอใจได้นั้น ต้องมีปัจจัยพิเศษนอกเหนือไปจากที่ผู้อื่นมี และควรหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดมีสิ่งที่จะนำไปสู่ความไม่พึงพอใจ อันจะเป็นผลกระทบต่อการตัดสินใจของบุคคล

ความพึงพอใจของนักเรียนในการศึกษาเล่าเรียน

เจริญ ศาสตราวหา (2539 : 16 - 17) กล่าวว่า ความพึงพอใจของบุคคลที่ทำงานมีความคล้ายคลึงกับความพึงพอใจของนักเรียนในการศึกษาเล่าเรียน บุคคลที่ทำงานจะทำงานอย่างเต็มใจ เต็มความสามารถ และมีความสุข ก็เพราะว่าบุคคลเหล่านั้นมีความพึงพอใจต่อผู้บริหารและงานที่ตนกระทำอยู่ เช่นเดียวกับนักเรียนที่ต้องมีความพึงพอใจต่อองค์ประกอบและกระบวนการสอน (คุณสมบัติของครู วิธีสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล) ของครู จึงจะประสบความสำเร็จในการเรียน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่จะสร้างความสุขในการเรียนให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความพึงพอใจ มีความรักและความกระตือรือร้นในการเล่าเรียน โดยการปรับปรุงองค์ประกอบและกระบวนการสอน (คุณสมบัติของครู วิธีสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล) ของครู มีการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนที่กระทำความดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเจริญก้าวหน้า การสร้างสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ที่เหมาะสม น่าอยู่ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น รวมทั้งรับฟังและให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนมีปัญหาทุกข์ร้อน ปัจจัยความพึงพอใจนี้จึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

นาดยา ภัทรแสงไทย (2519) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อศึกษาปัญหาและการฝึกปฏิบัติการสอนของนักศึกษา ในขณะที่ทำการสอน ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษา ปรากฏว่า อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงมีประสบการณ์ทางการนิเทศการฝึกสอนน้อย และมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก ทำให้ไม่มีเวลาให้คำแนะนำนักศึกษาฝึกสอนอย่างเพียงพอ อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นตรงกันว่า ปัญหาการฝึกสอนที่มีระดับมาก ได้แก่ ความสามารถในการสร้างแบบทดสอบ ส่วนปัญหาการฝึกสอนที่อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนมีความเห็นขัดแย้งกันคือ อาจารย์นิเทศก์มีความคิดเห็นว่าความสามารถในการเตรียมการสอนเป็นปัญหามาก แต่นักศึกษาฝึกสอนมีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาน้อย นอกจากนั้นยังพบว่า อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงไม่มีใครมีความสัมพันธ์กันมากนัก และนักศึกษาฝึกสอนยังมีบุคลิกภาพและการแต่งกายไม่เหมาะสม

อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ (2520) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของนิสิตคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2520 เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการฝึกสอนของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ในการฝึกสอน นิสิตมีปัญหาในด้านต่างๆ เรียงตามลำดับต่อไปนี้ การเตรียมและการดำเนินการสอน การควบคุมชั้นเรียน สื่อการสอน การจัดเตรียมงานของคณะ และปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน และที่ไม่เป็นปัญหาเลย ได้แก่ ด้านงานที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากการสอน และด้านอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง นอกจากนั้นยังพบว่า นิสิตสาขาวิชาคณิตศาสตร์มีปัญหาบ้างเกี่ยวกับตัวนักเรียน ส่วนนิสิตสาขาวิชาภาษาไทยมีปัญหามากกว่านิสิตในสาขาวิชาอื่น ในด้านการจัดเตรียมงานของคณะ การเตรียมและการดำเนินการสอน สื่อการสอน

เยาวลักษณ์ คงคาสุวรรณ (2526) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับนิสิตฝึกสอนวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อนิสิตฝึกสอนวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในด้านต่อไปนี้คือ ด้านความเหมาะสมของระยะเวลาในการฝึกสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมการสอน การดำเนินการสอน การจัดกิจกรรมในห้องเรียน การใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีความคิดเห็นด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์

และด้านการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน เก็บข้อมูลจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 615 คน จากโรงเรียน 11 แห่งในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ทางคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ส่งนิสิตไปฝึกสอนวิชาสังคมศึกษาในปีการศึกษา 2525 ปรากฏว่า นักเรียนมีความเห็นว่า ความเหมาะสมในการจัดการฝึกสอนระยะเวลา 12 สัปดาห์ในภาคเรียน ที่หนึ่ง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง แต่การจัดการฝึกสอนตลอดภาคเรียนทั้งสอง ภาคเรียนมีความเหมาะสมในระดับน้อย ส่วนความคิดเห็นในด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน นักเรียนมีความคิดเห็น ว่ามีความเหมาะสมในระดับมากทั้ง 4 ด้าน

สุเทพ เมฆ (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในบรรยากาศการเรียนการสอน ของนักเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรม ในเขตการศึกษา 12 ผลการ วิจัยพบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรม เป็นที่น่าพึงพอใจ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจมากกับ บรรยากาศการวัดผล วิธีสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนครูมีความพอใจมากกับ บรรยากาศการวัดผล และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ นั้น ครู และนักเรียนมีความพึงพอใจปานกลาง นักเรียนต่างระดับชั้นมีความพึงพอใจแตกต่างกันบ้างใน บางองค์ประกอบ แต่ครูชายหญิงมีความพึงพอใจในบรรยากาศการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจระหว่างครูกับนักเรียน พบความแตกต่างกันในเรื่องหลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และอาคารสถานที่

นพรัตน์ บุญสมบุรณ์สกุล (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทศนคติของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่มีต่อวิชาพลศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวง มหาวิทยาลัยมีทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาอยู่ในระดับดี และนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมี ทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนสาธิตสังกัด ทบวงมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัดมีทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เจริญ ศาสตราวหา (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนมัธยม ศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการสอนวิชาพลศึกษา เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการสอนวิชาพลศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการ ศึกษาสังกัดสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ในด้านครูผู้สอน (ครูพลศึกษา) วิธีการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด

สำนักงานสามัญศึกษา และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี มีความพึงพอใจต่อการสอนวิชาพลศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน นักเรียนสังกัดสำนักงานสามัญศึกษา และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี มีความพึงพอใจต่อการสอนวิชาพลศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา มีความพึงพอใจต่อการสอนวิชาพลศึกษาสูงกว่านักเรียนสังกัดสำนักงานสามัญศึกษา ส่วนการเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อการสอนวิชาพลศึกษาระหว่างนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงในสังกัดสำนักงานสามัญศึกษา มีความพึงพอใจต่อการสอนวิชาพลศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนชายมีความพึงพอใจต่อการสอนพลศึกษาสูงกว่านักเรียนหญิง ส่วนนักเรียนชายและนักเรียนหญิง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา มีความพึงพอใจต่อการสอนวิชาพลศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการสอนวิชาพลศึกษาแตกต่างกันดังนี้ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการสอนวิชาพลศึกษาแตกต่างจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่แตกต่างจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการสอนวิชาพลศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มอริสัน (Morrison. 1970 : 158 – 159A) ได้วิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกสอนที่ดีและมีความสามารถในการสอนของอาจารย์นิเทศก์ จะต้องมีความลักษณะต่อไปนี้ คือ มีวิธีการสอนดี จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดี ใช้อุปกรณ์การสอนได้อย่างเหมาะสม ค้นคว้าหาความรู้เพื่อความก้าวหน้าของตนเสมอ และสามารถปกครองและอบรมนักเรียนได้ผลดี

ปีเตอร์ เจมส์ จอห์นสัน (เขาวลักษณะ คงคาสวรรณ 2526 : 49 อ้างอิงมาจาก Peter James Johnson 1972 : 6837 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Personality Characteristics of Unsuccessful Student Teachers" เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้นิสิตไม่มีประสิทธิภาพในการฝึกสอน องค์ประกอบทางบุคลิกภาพที่เป็นข้อจำกัดในการปฏิบัติงานของนิสิตและหาเกณฑ์ที่จะใช้วัดศักยภาพของนิสิตที่ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมครูประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 2 ประการ คือ พื้นฐานทางวิธีสอนที่ดีและการจัดประสบการณ์ทางการสอน การคัดเลือกบุคคลเข้ามาเรียนในสถาบันฝึกหัดครูเป็นสิ่งสำคัญ การคัดเลือกให้ได้ผลสำเร็จควรประกอบด้วยเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ ความสามารถในการอ่าน การเขียน สุขภาพทางกายและทางจิต ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถและความสำเร็จทาง

วิชาการ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า นิสิตที่ประสบความสำเร็จล้นหลามนั้น เป็นผู้ที่มิชอบบกพร่องทางด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการวางแผน และด้านมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลโดยทั่วไป

สไปรวิ (Sprivey. 1973 : 33) ได้วิจัยเกี่ยวกับการทำนายผลสำเร็จที่นักศึกษาฝึกสอนได้รับจากโครงการการฝึกสอนในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1900 – ค.ศ. 1971 สรุปผลวิจัยได้ว่า นักศึกษาไม่ได้ประสบผลสำเร็จในทุกด้านทั้งหมด แต่สิ่งสำคัญที่ได้รับคือ การทำให้ฉลาดขึ้น และสามารถปรับปรุงบุคลิกภาพได้ดี สามารถควบคุมอารมณ์ จิตใจ และเป็นคนรู้จักสังเกตองค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาฝึกสอน ประกอบด้วย การมีโอกาสเลือกสถานที่ฝึกสอน อาจารย์พี่เลี้ยง ระยะเวลาของการฝึกสอน สภาพทางอารมณ์ขณะทำการฝึกสอน บรรยากาศภายในโรงเรียน ความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษาฝึกสอนกับนักเรียนในห้อง นอกจากนี้ยังพบว่า อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง มีบทบาทอย่างสำคัญต่อความสำเร็จส่วนหนึ่งของนักศึกษาฝึกสอน และสถาบันผลิตครูควรได้มีการวางจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน การดำเนินงาน และการประเมินผลต่างๆ อย่างรอบคอบและมีมาตรฐาน

แมรี มากาเรต วายเนอร์ (เยาว์ลักษณะ คงศาสุวรรณ 2526 : 50 อ้างอิงมาจาก Mary Margaret Weiner. 1976 : 6031 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Effects of a Cooperating Teacher Education Program on the Performance of Student Teacher" มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาว่าโปรแกรมการให้การศึกษาอบรมสำหรับอาจารย์พี่เลี้ยงจะมีผลดีต่อการปฏิบัติและการปรับปรุงนิสิตฝึกสอนเพียงใด ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างนิสิตฝึกสอนจากโรงเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน อาจารย์พี่เลี้ยง 30 คน และนักเรียนมัธยมที่เรียนกับนิสิตฝึกสอนจำนวน 450 คน อาจารย์พี่เลี้ยงในกลุ่มทดลองได้รับการอบรมเป็นเวลา 9 สัปดาห์ระหว่างปีการศึกษา 1974 – 1975 ตอนปลายภาคให้นิสิตฝึกสอน อาจารย์พี่เลี้ยง และนักเรียนได้ประเมินการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอนโดยใช้ Purdue Teacher Evaluation Scale เป็นเครื่องมือในการประเมิน นอกจากนี้นิสิตฝึกสอนยังได้ประเมินการปรับปรุงตัว โดยใช้ Purdue Student – Teacher Opinionnaire เป็นเครื่องมืออีกด้วย

ผลการวิจัยปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมของนิสิตฝึกสอนและอาจารย์พี่เลี้ยงในองค์ประกอบอื่นๆ ยกเว้นเรื่องการควบคุมชั้น แต่ในด้านการปรับปรุงตัวเอง นิสิตฝึกสอนพบว่า นิสิตฝึกสอนที่เป็นกลุ่มทดลอง คือ กลุ่มที่มีอาจารย์พี่เลี้ยงที่ได้รับการอบรมเห็นว่า ตนปรับปรุงตัวได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักเรียน

สมมุติฐานในการวิจัย

1. อาจารย์ที่เลี้ยงโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีความพึงพอใจคุณลักษณะทั้ง 4 ด้านของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในระดับดี
2. อาจารย์ที่เลี้ยงโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
3. อาจารย์ที่เลี้ยงโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่นิเทศการสอนระดับชั้นการเรียนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
4. อาจารย์ที่เลี้ยงโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่นิเทศการสอนวิชาหลัก และวิชาที่ไม่ใช่วิชาหลัก มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
5. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานทั้ง 4 ด้าน ในระดับดี
6. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีระดับชั้นการเรียนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
7. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
8. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน
9. อาจารย์ที่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

1.1 อาจารย์ที่เล็งนิสิตฝึกสอน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2544 จำนวน 104 คน

1.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 817 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

2.1 อาจารย์ที่เล็งนิสิตฝึกสอน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่นิเทศการสอนนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2544 ทุกคน จำนวน 50 คน

2.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 392 คน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย คือ สุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 ห้องเรียน จากจำนวน 6 ห้องเรียน สุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 ห้องเรียน จากจำนวน 6 ห้องเรียน และสุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 ห้องเรียน จากจำนวน 6 ห้องเรียน

รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตารางที่ 1 และ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่เลี้ยงนิตดฝึกสอน ปีการศึกษา 2544 จำแนกตามวิชาที่นิเทศการสอน

นิเทศการสอนวิชาเอก	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ภาษาไทย	6
คณิตศาสตร์	12
ศิลปศึกษา	6
ดุริยางคศาสตร์สากล	5
การแนะแนว	6
คอมพิวเตอร์	3
พลศึกษา	8
คหกรรมศาสตร์	4
รวม	50

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2544 จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้นที่ศึกษา	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
มัธยมศึกษาปีที่ 1	287	140
มัธยมศึกษาปีที่ 2	271	131
มัธยมศึกษาปีที่ 3	259	121
รวม	817	392

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน 4 ด้าน คือ

1. ด้านบุคลิกภาพ
2. ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน
3. ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์
4. ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน

ลักษณะแบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด แบ่งเป็น 2 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่มีต่อคุณลักษณะ 4 ด้านของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน จำนวน 76 ข้อ
2. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะ 4 ด้านของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน จำนวน 67 ข้อ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามทั้งสองฉบับ มีขั้นตอนในการสร้างเช่นเดียวกัน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร แบบประเมินผลการฝึกสอนและฝึกงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนและฝึกงาน เพื่อนำวิเคราะห์หาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างคำนิยามศัพท์เฉพาะเชิงปฏิบัติการ เพื่อเป็นแนวทางในการร่างข้อคำถามของแบบสอบถาม พร้อมมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย

รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล

คณบดี คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร	รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนและพัฒนา
	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนธยา ศรีบางพลี	หัวหน้างานฝึกสอนและฝึกงาน
	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
	ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
	(ฝ่ายมัธยม)

การคัดเลือกข้อคำถามใช้เกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ใน 3 คน เห็นสอดคล้องกัน

4. ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามที่ยุติยวชญเสนอแนะ ได้แบบสอบถาม 2 ฉบับ ดังนี้

4.1 แบบสอบถามความพึงพอใจของอาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่มีต่อ
คุณลักษณะ 4 ด้านของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน จำนวน 84 ข้อ

4.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อ
คุณลักษณะ 4 ด้านของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน จำนวน 67 ข้อ

5. นำแบบสอบถามความพึงพอใจของอาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ไปหาคุณภาพรายข้อ โดยนำแบบสอบถามไปสอบถามอาจารย์ที่เคยเป็นอาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 13 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม โดยใช้สูตรของ Pearson (ลัวน สายยศ. 2543 : 302) เลือกข้อที่มีค่า r ตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บข้อมูล ได้ค่า r ระหว่าง .28 - .91 จำนวน 76 ข้อ นำข้อคำถามที่คัดเลือกแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ลัวน สายยศ. 2543 : 302) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .97 ได้ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ เท่ากับ .90 ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน เท่ากับ .95 ด้านความรับผิดชอบ และมนุษยสัมพันธ์ เท่ากับ .92 และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน เท่ากับ .91

6. นำแบบทดสอบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปหาคุณภาพรายข้อ โดยนำแบบสอบถามไปสอบถามนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม โดยใช้สูตรของ Pearson เลือกข้อที่มีค่า r ตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บข้อมูล ได้ค่า r ระหว่าง .35 - .67

จำนวน 67 ข้อ นำข้อคำถามที่คัดเลือกแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .96 ได้ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ เท่ากับ .85 ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน เท่ากับ .92 ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ เท่ากับ .90 และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน เท่ากับ .89

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะ 4 ด้านของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ให้อาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในระหว่างวันที่ 18 – 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545

2. ตรวจสอบสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ได้ฉบับของอาจารย์ที่เลี้ยงจำนวน 50 ฉบับ คิดเป็น 100% และได้ฉบับของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 392 ฉบับ คิดเป็น 100%

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามทั้งหมด มาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อตามระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งกำหนดเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ความพึงพอใจที่มีต่อนิสิตฝึกสอนและฝึกงานระดับน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน
ความพึงพอใจที่มีต่อนิสิตฝึกสอนและฝึกงานระดับน้อย ให้ 2 คะแนน
ความพึงพอใจที่มีต่อนิสิตฝึกสอนและฝึกงานระดับปานกลาง ให้ 3 คะแนน
ความพึงพอใจที่มีต่อนิสิตฝึกสอนและฝึกงานระดับมาก ให้ 4 คะแนน
ความพึงพอใจที่มีต่อนิสิตฝึกสอนและฝึกงานระดับมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

2. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS / PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติตามความมุ่งหมายและสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ กำหนดเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 5 ระดับ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2538 : 9) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของ
นิสิตฝึกสอนและฝึกงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของ
นิสิตฝึกสอนและฝึกงาน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของ
นิสิตฝึกสอนและฝึกงาน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของ
นิสิตฝึกสอนและฝึกงาน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของ
นิสิตฝึกสอนและฝึกงาน อยู่ในระดับมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ของตัวแปรที่ศึกษา

2. ทดสอบสมมุติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ONEWAY -
ANOVA) เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 3 ข้อ 6 และข้อ 8 และใช้การทดสอบค่าที (t - Test)
เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 2 ข้อ 4 ข้อ 7 และข้อ 9 (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2534 : 180 – 181)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ใช้การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
โดยใช้สูตร Pearson Product Moment Correlation Coefficient

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach α - coefficient)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน

2.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)

2.1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน

2.2.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ตามสมมุติฐานข้อ 2 ข้อ 4 ข้อ 7 และข้อ 9 ใช้สถิติ t -Test

2.2.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ตามสมมุติฐาน ข้อ 3 ข้อ 6 และข้อ 8 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONEWAY - ANOVA)

2.2.3 เมื่อผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว มีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ดำเนินการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธีของนิวแมนคูลส์ (Newman - Kules) (ล้วน สายยศ. 2538 : 140)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผล และการแปลความหมายของข้อมูล จึงใช้สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนข้อมูล
%	แทน	ร้อยละ
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F – distribution
df	แทน	ขั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำแนกตามเพศ ระดับชั้นที่นิเทศการสอน และวิชาเอกที่นิเทศการสอน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำแนกตามระดับชั้นเรียน เพศ และระดับผลการเรียนเฉลี่ย

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบ และมนุษยสัมพันธ์ ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน และรวมทุกด้าน

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน และรวมทุกด้าน

ตอนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน และรวมทุกด้าน

ตอนที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนในด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน และรวมทุกด้าน

ตอนที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน และรวมทุกด้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน จำแนกตามเพศ ระดับชั้นที่นิเทศการสอน วิชาที่นิเทศการสอน

สถานภาพของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน	n	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	15	30
หญิง	35	70
รวม	50	100
2. ระดับชั้นที่นิเทศการสอน		
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	12	24
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	14	28
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	24	48
รวม	50	100
3. นิเทศการสอนวิชาเอก		
ภาษาไทย	6	12
คณิตศาสตร์	12	24
ศิลปศึกษา	6	12
ดุริยางคศาสตร์สากล	5	10
การแนะแนว	6	12
คอมพิวเตอร์	3	6
พลศึกษา	8	16
คหกรรมศาสตร์	4	8
รวม	50	100
4. นิเทศการสอนวิชา		
วิชาหลัก	21	42
ไม่ใช่วิชาหลัก	29	58
รวม	50	100

จากตารางที่ 3 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวนร้อยละ 70 ส่วนระดับชั้นที่นิเทศการสอนส่วนใหญ่เป็นระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนร้อยละ 48 รองลงมานิเทศการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามลำดับ สำหรับวิชาที่นิเทศการสอนจาก 8 สาขาวิชาเอก เมื่อแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาหลัก ได้แก่ วิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ กลุ่มที่ไม่ใช่วิชาหลัก ได้แก่ ศิลปศึกษา ดุริยางคศาสตร์สากล การแนะแนว พลศึกษา และคหกรรมศาสตร์ จะเห็นว่า อาจารย์ที่เลี้ยงส่วนใหญ่ในนิเทศการสอนวิชาที่ไม่ใช่วิชาหลัก มีจำนวนร้อยละ 58

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำแนกเป็นระดับชั้นเรียน เพศ และระดับผลการเรียนเฉลี่ย

สถานภาพของนักเรียน	n	ร้อยละ
1. ระดับชั้นที่กำลังศึกษา		
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	140	35.7
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	131	33.4
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	121	30.9
รวม	392	100.0
2. เพศ		
ชาย	183	46.7
หญิง	209	53.3
รวม	392	100.0
3. ระดับผลการเรียนเฉลี่ย		
ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49	20	5.1
ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49	114	29.1
ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49	144	36.7
ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.00	114	29.1
รวม	392	100.0

จากตารางที่ 4 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ในจำนวนพอๆ กัน ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง มีจำนวนร้อยละ 53.3 สำหรับระดับผลการเรียนเฉลี่ย ส่วนใหญ่มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี (ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49) มีเพียงส่วนน้อยที่อยู่ในระดับเกณฑ์ขั้นต่ำ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของอาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานใน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน และรวมทุกด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความระดับความพึงพอใจของอาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม

ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
1. ด้านบุคลิกภาพ	3.73	.59	มาก
2. ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน	3.33	.58	ปานกลาง
3. ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์	3.77	.68	มาก
4. ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน	3.50	.58	มาก
รวม	3.57	.55	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในด้านบุคลิกภาพ ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการสอนและการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ใน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน และรวมทุกด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม

ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
1. ด้านบุคลิกภาพ	3.58	.52	มาก
2. ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน	3.49	.51	ปานกลาง
3. ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์	3.61	.59	มาก
4. ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน	3.40	.56	ปานกลาง
รวม	3.52	.48	มาก

จากตารางที่ 6 แสดงว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในด้านบุคลิกภาพ และด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ตอนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อ การสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน และรวมทุกด้าน จำแนกตามเพศ ระดับชั้นที่นิเทศการสอน และวิชาที่นิเทศการสอน ดังนี้

5.1 เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนที่มีเพศต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่มีเพศต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะ ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน	ชาย		หญิง		t	P-value (2-tailed)
	n = 15		n = 35			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านบุคลิกภาพ	3.56	.66	3.81	.54	-1.35	.18
ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน	3.23	.71	3.37	.52	-0.80	.43
ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์	3.60	.91	3.84	.60	-1.14	.26
ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน	3.53	.73	3.49	.51	0.20	.84
รวม	3.48	.72	3.61	.47	-0.73	.47

จากตารางที่ 7 แสดงว่า อาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ที่เลี้ยงนิตฝึกสอนที่นิเทศการสอนต่างระดับชั้นเรียน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความพึงพอใจของอาจารย์ที่เลี้ยงนิตฝึกสอน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะ ของนิตฝึกสอนและฝึกงาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	MS	F	P-value
ด้านบุคลิกภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	.10	.30	.75
	ภายในกลุ่ม	46	.35		
	รวม	48			
ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	.31	.92	.41
	ภายในกลุ่ม	46	.34		
	รวม	48			
ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	.02	.05	.95
	ภายในกลุ่ม	46	.49		
	รวม	48			
ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	.16	.44	.64
	ภายในกลุ่ม	45	.35		
	รวม	47			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	.01	.04	.96
	ภายในกลุ่ม	45	.32		

จากตารางที่ 8 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงนิตฝึกสอนที่นิเทศการสอนระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนที่นิเทศการสอนวิชาต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่นิเทศการสอนวิชาต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะ ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน	นิเทศวิชาหลัก		นิเทศวิชาที่ไม่ใช่ วิชาหลัก		t	P-value (2-tailed)
	n = 21		n = 29			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านบุคลิกภาพ	3.77	.64	3.71	.56	.34	.73
ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน	3.38	.55	3.29	.60	.56	.58
ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์	3.75	.57	3.79	.76	-.21	.83
ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน	3.43	.59	3.56	.58	-.78	.44
รวม	3.58	.54	3.56	.57	.14	.89

จากตารางที่ 9 แสดงว่า อาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนที่นิเทศการสอนวิชาหลัก และนิเทศการสอนวิชาที่ไม่ใช่วิชาหลัก มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 6 ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน และรวมทุกด้าน จำแนกตามระดับชั้นเรียน เพศ และระดับผลการเรียนเฉลี่ย ดังนี้

6.1 เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับชั้นการเรียนต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 10 – 15 ดังนี้

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะ ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	MS	F	P-value
ด้านบุคลิกภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.97	15.63	.000
	ภายในกลุ่ม	389	.25		
	รวม	391			
ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.23	13.12	.000
	ภายในกลุ่ม	387	.25		
	รวม	389			
ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	5.50	17.41	.000
	ภายในกลุ่ม	378	.32		
	รวม	380			
ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.04	6.71	.001
	ภายในกลุ่ม	382	.30		
	รวม	384			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.43	15.81	.000
	ภายในกลุ่ม	369	.22		

จากตารางที่ 10 แสดงว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับชั้นการเรียนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน รวมทุกด้านและในแต่ละด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อที่จะทราบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระดับชั้นการเรียนใดมีความพึงพอใจแตกต่างกัน จึงทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของนิวแมน-คูลส์ (Newman - Keuls) ในทุกด้าน ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 11 – 15 ดังนี้

ตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านบุคลิกภาพ เป็นรายคู่

ระดับชั้นเรียน	$\bar{X}$	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 3
		3.39	3.64	3.72
มัธยมศึกษาปีที่ 2	3.39	-	.25*	.34*
มัธยมศึกษาปีที่ 1	3.64		-	.09
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3.72			-

* $P < .05$

จากตารางที่ 11 แสดงว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านบุคลิกภาพมากกว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตารางที่ 12 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น ที่มีต่อนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน เป็นรายคู่

ระดับชั้นเรียน	$\bar{X}$	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 3
		3.33	3.51	3.65
มัธยมศึกษาปีที่ 2	3.33	-	.17*	.32*
มัธยมศึกษาปีที่ 1	3.51		-	.15
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3.65			-

* $P < .05$

จากตารางที่ 12 แสดงว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านการสอนและการใช้สื่อการสอนมากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านการสอนและการใช้สื่อการสอนมากกว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านความรับผิดชอบและ
มนุษยสัมพันธ์ เป็นรายคู่

ระดับชั้นเรียน	$\bar{X}$	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 3
		3.40	3.64	3.82
มัธยมศึกษาปีที่ 2	3.40	-	.25*	.42*
มัธยมศึกษาปีที่ 1	3.64		-	.17*
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3.82			-

* $P < .05$

จากตารางที่ 13 แสดงว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์มากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่วนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์มากกว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน เป็นรายคู่

ระดับชั้นเรียน	$\bar{X}$	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 3
		3.26	3.43	3.52
มัธยมศึกษาปีที่ 2	3.26	-	.16	.25*
มัธยมศึกษาปีที่ 1	3.43		-	.09
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3.52			-

* $P < .05$

จากตารางที่ 14 แสดงว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียนมากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน รวมทุกด้าน เป็นรายคู่

ระดับชั้นเรียน	$\bar{X}$	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 3
		3.34	3.54	3.68
มัธยมศึกษาปีที่ 2	3.34	-	.20*	.34*
มัธยมศึกษาปีที่ 1	3.54		-	.14
มัธยมศึกษาปีที่ 3	3.68			-

* $P < .05$

จากตารางที่ 15 แสดงว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้าน มากกว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3

6.2 เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีเพศต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะ ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน	ชาย		หญิง		t	P-value (2-tailed)
	n = 172		n = 200			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านบุคลิกภาพ	3.61	.54	3.56	.50	.90	.37
ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน	3.51	.51	3.48	.52	.39	.70
ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์	3.62	.57	3.61	.60	.06	.95
ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน	3.48	.57	3.33	.54	2.52	.01*
รวม	3.54	.49	3.50	.48	.91	.36

* P < .05

จากตารางที่ 16 แสดงว่า นักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน มากกว่านักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างที่มีต่อคุณลักษณะด้านอื่นๆ คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และรวมทุกด้าน

6.3 เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีระดับผล การเรียนเฉลี่ยต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุก ด้าน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 17 - 19 ดังนี้

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามระดับผลการเรียนเฉลี่ย

ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะ ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	MS	F	P-value
ด้านบุคลิกภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.05	3.93	.01
	ภายในกลุ่ม	388	.27		
	รวม	391			
ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3	.60	2.31	.08
	ภายในกลุ่ม	386	.26		
	รวม	389			
ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	3	.63	1.85	.14
	ภายในกลุ่ม	377	.34		
	รวม	380			
ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	.43	1.39	.25
	ภายในกลุ่ม	381	.31		
	รวม	384			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	.64	2.79	.04
	ภายในกลุ่ม	368	.23		

จากตารางที่ 17 แสดงว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานด้านบุคลิกภาพ และรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างที่มีต่อคุณลักษณะด้านอื่นๆ คือ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน' ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน

เพื่อที่จะทราบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยต่างกัน ระดับผลการเรียนใดมีความพึงพอใจคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานแตกต่างกัน จึงทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการทดสอบของนิวแมน-คูลส์ (Newman - Keuls) ในด้านบุคลิกภาพ และรวมทุกด้าน ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 18 – 19 ดังนี้

ตารางที่ 18 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน
ด้านบุคลิกภาพ เป็นรายคู่

ระดับผลการเรียนเฉลี่ย	— X	ผลการเรียนเฉลี่ย ระหว่าง 1.00 – 1.49	ผลการเรียนเฉลี่ย ระหว่าง 1.50 – 2.49	ผลการเรียนเฉลี่ย ระหว่าง 2.50 – 3.49	ผลการเรียนเฉลี่ย ระหว่าง 3.50 – 4.00
		3.36	3.55	3.53	3.70
ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49	3.36	-	.19	.17	.34*
ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49	3.55		-	-.02	.15
ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49	3.53			-	.17
ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.00	3.70				-

* P < .05

จากตารางที่ 18 แสดงว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.00 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในด้านบุคลิกภาพ มากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระดับอื่น

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน โดยรวมทุกด้าน เป็นรายคู่

ระดับผลการเรียน	ผลการเรียนเฉลี่ย ระหว่าง 1.00 – 1.49	ผลการเรียนเฉลี่ย ระหว่าง 1.50 – 2.49	ผลการเรียนเฉลี่ย ระหว่าง 2.50 – 3.49	ผลการเรียนเฉลี่ย ระหว่าง 3.50 – 4.00
$\bar{X}$	3.31	3.54	3.46	3.60
ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49	3.31	.23*	.15	.28*
ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49	3.54	-	-.08	-.05
ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49	3.46		-	.13
ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.00	3.60			-

* P < .05

จากตารางที่ 19 แสดงว่า นักเรียนที่ระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 และระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.00 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้าน มากกว่านักเรียนที่ระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยระดับอื่น

ตอนที่ 7 ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของอาจารย์ที่เลี้ยงนิตฝึกสอน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิตฝึกสอนและฝึกงาน ในด้าน บุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน และรวมทุกด้าน โดยการใช้การทดสอบค่าที (t -test) ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ที่เลี้ยงนิตฝึกสอน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

ความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะ ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน	อาจารย์พี่เลี้ยง นิสิตฝึกสอน		นักเรียนระดับมัธยม ศึกษาตอนต้น		t	P-value (2-tailed)
	N = 50		N = 392			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านบุคลิกภาพ	3.72	.58	3.58	.52	1.93	.05*
ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน	3.33	.58	3.49	.51	-2.12	.04*
ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์	3.77	.69	3.61	.59	1.74	.08
ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน	3.50	.59	3.40	.56	1.21	.23
รวม	3.56	.55	3.52	.48	.69	.49

* P < .05

จากตารางที่ 20 แสดงว่า ไม่พบความแตกต่างของความพึงพอใจระหว่างอาจารย์ที่เลี้ยงนิตฝึกสอน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิตฝึกสอนและฝึกงานโดยรวมทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาจารย์ที่เลี้ยงนิตฝึกสอนมีความพึงพอใจคุณลักษณะของนิตฝึกสอนและฝึกงานด้านบุคลิกภาพ มากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนคุณลักษณะด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความพึงพอใจมากกว่าอาจารย์ที่เลี้ยงนิตฝึกสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างของความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์ที่เล็งนิสิตฝึกสอน ที่มีต่อคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ที่เล็งนิสิตฝึกสอน ที่มีต่อคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน จำแนกตามเพศ ระดับชั้นที่นิเทศการสอน และวิชาที่นิเทศการสอน
4. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน จำแนกตามระดับชั้น เพศ และระดับผลการเรียนเฉลี่ย
5. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ที่เล็งนิสิตฝึกสอน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่
 - 1.1 อาจารย์ที่เล็งนิสิตฝึกสอนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2544 จำนวน 104 คน
 - 1.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 817 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่

2.1 อาจารย์ที่เลี้ยงนิตดฝึกสอนของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่นิตดการสอนนิตดฝึกสอนและฝึกงานในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 50 คน

2.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 392 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองมี 2 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ที่เลี้ยงนิตดฝึกสอน มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของอาจารย์ที่เลี้ยงนิตดฝึกสอน ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นที่นิตดการสอน และวิชาที่นิตดการสอน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของอาจารย์ที่เลี้ยงนิตดฝึกสอน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของ นิตดฝึกสอนและฝึกงาน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน จำนวน 76 ข้อ

2. แบบสอบถามสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย ระดับชั้นที่กำลังศึกษา เพศ และระดับผลการเรียนเฉลี่ย จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของ นิตดฝึกสอนและฝึกงาน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน จำนวน 67 ข้อ

แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

แบบสอบถามทั้งสองฉบับ ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง ด้านเนื้อหา (Content Validity) และนำไปตรวจสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบปรากฏผลดังนี้

แบบสอบถามฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ที่เลี้ยงนิตดฝึกสอน มีค่า อำนาจจำแนก (Discrimination) ระหว่าง .28 ถึง .91 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .97

แบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ระหว่าง .35 ถึง .67 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .96

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติที่คำนวณค่าต่าง ๆ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC⁺ ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การคำนวณค่าความถี่และค่าร้อยละ

2. หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน แล้วนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้ซึ่งมี 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

3. เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานดังนี้

3.1 เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนที่มีเพศต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

3.2 เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่นเทศการสอนต่างระดับชั้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

3.3 เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่นเทศการสอนวิชาหลักและวิชาที่ไม่ใช่วิชาหลัก ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

4. เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ดังนี้

4.1 เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

4.2 เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีเพศต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

4.3 เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

5. เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ปรากฏผลดังนี้ อาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความพึงพอใจคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการสอนและการใช้สื่อการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานปรากฏผลดังนี้ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความพึงพอใจคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ปรากฏผลดังนี้

3.1 อาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนทั้งเพศชายและหญิง มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 อาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนที่นิเทศการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 อาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนที่นิเทศการสอนวิชาหลัก และวิชาที่ไม่ใช่วิชาหลัก มีความพึงพอใจต่อนิสิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้านและในแต่ละด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ปรากฏผลดังนี้

4.1 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับชั้นการเรียนรู้ต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน รวมทุกด้านและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่และรายด้าน พบว่า

4.1.1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในด้านบุคลิกภาพมากกว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3

4.1.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนในด้านการสอนและการใช้สื่อการสอนมากกว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3

4.1.3 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์มากกว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 ส่วนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีระดับความพึงพอใจคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์มากกว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4.1.4 ความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียนพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจมากกว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3

4.1.5 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้าน มากกว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3

4.2 นักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียนมากกว่านักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ไม่พบความแตกต่างในด้านอื่น

4.3 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในด้านบุคลิกภาพ และรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในด้านอื่น เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า

4.3.1 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.00 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนฝึกงานในด้านบุคลิกภาพ มากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แต่ไม่พบความแตกต่างในกลุ่มอื่นและด้านอื่นๆ

4.3.2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 และระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.00 มีระดับความพึงพอใจคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้านมากกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยระดับอื่น

5. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ปรากฏว่า มีระดับความพึงพอใจต่อนิสิตฝึกสอนและฝึกงานโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน มีความพึงพอใจคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพมากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความพึงพอใจมากกว่าอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน แต่ไม่พบความแตกต่างของความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะด้านความรับผิดชอบ และมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก

1.1 การเตรียมนิสิตฝึกสอนและฝึกงานก่อนการฝึกสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้เตรียมนิสิตให้มีความพร้อมที่จะออกไปฝึกสอนใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่ง เป็นการเตรียมการระยะยาว ตั้งแต่ นิสิตเริ่มเข้ามาศึกษาในสถาบัน โดยการ

จัดวางแผนการเรียนวิชาต่างๆ ตามหลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อการฝึกสอน ทั้งได้จัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆ ที่จะส่งเสริมให้เกิดความพร้อมในการฝึกสอนหรือออกไปประกอบอาชีพครู ลักษณะที่สอง เป็นการเตรียมการอย่างเข้มข้นเพื่อเพิ่มเติมก่อนออกไปฝึกสอนและระหว่างฝึกสอน โดยการจัดปฐมนิเทศนิสิตก่อนออกไปฝึกสอน เพื่อรับทราบนโยบายและการปฏิบัติเกี่ยวกับการฝึกสอน ในเรื่องการแต่งกาย บุคลิกภาพ การปฏิบัติตนในระหว่างการฝึกสอน ภาระงานของนิสิตในระหว่างฝึกสอน วิธีการปกครองชั้นเรียนเพื่อให้การดำเนินการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น การร่วมมือประสานงานกับบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียน การเตรียมการสอนและการทำแผนการสอน และมหาวิทยาลัยได้จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ฝึกสอน โดยจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่นิสิต เพื่อเตรียมการก่อนออกฝึกสอนและฝึกงาน จัดสัมมนาระหว่างฝึกสอนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการฝึกสอนและการแก้ปัญหาระหว่างฝึกสอนและฝึกงาน จัดการสัมมนาหลังการฝึกสอน เพื่อสรุปผลงานที่ได้ปฏิบัติในระหว่างฝึกสอนและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการฝึกสอนและฝึกงาน

1.2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ซึ่งเป็นโรงเรียนฝึกสอน ได้ส่งเสริมสนับสนุนการฝึกสอนและฝึกงานของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ โดยจัดการปฐมนิเทศนิสิตที่มาฝึกสอนร่วมกับฝ่ายบริหารของโรงเรียนก่อนการฝึกสอนและจัดบรรยายภาคสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เหมาะสมกับการฝึกสอนฝึกงาน มีห้องพักสำหรับนิสิตฝึกสอนพร้อมทั้งสื่ออุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นอย่างเพียงพอ เช่น คอมพิวเตอร์ กระดาษ และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อนิสิตจะได้พิมพ์เอกสารการสอน แบบทดสอบ หรือนำไปใช้ในการจัดทำสื่อการสอนได้อย่างสะดวก ภายในห้องสมุดของโรงเรียนมีหนังสือและสื่อประเภทต่างๆ ให้นิสิตได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม มีบริการด้านการผลิตเอกสารการสอนและข้อสอบ มีบริการโครงการอาหารกลางวันแก่นิสิตฝึกสอน มีการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์แก่นิสิต เช่น การจัดนิทรรศการทางวิชาการ การเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาสี งานสายสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีส่วนช่วยให้การฝึกสอนและฝึกงานของนิสิตประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

1.3 ความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง กับนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การฝึกสอนฝึกงานลุล่วงไปด้วยดี อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย และอาจารย์พี่เลี้ยงของโรงเรียนได้ช่วยดูแล เอาใจใส่ แนะนำเกี่ยวกับการสอนอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ได้วางแผนงานอย่างมีระบบร่วมกัน อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงสร้างขวัญและกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือนิสิตในการวางแผนการปฏิบัติการสอนในชั้น ได้จัดประชุมนิสิตฝึกสอนและฝึกงานระหว่างฝึกสอน เพื่อรับทราบปัญหาและช่วยกันหาทางดำเนินการแก้ไข

1.4 นิสิตที่มาฝึกสอนและฝึกงาน มีความตั้งใจจริงที่จะเรียนรู้วิธีการทำงาน เอาใจใส่ในการสอน และให้ความร่วมมืออาจารย์พี่เลี้ยงอย่างเต็มความสามารถ มีปัญหาใดๆ

เกี่ยวกับการฝึกสอน การควบคุมชั้นเรียน การทำสื่อการสอน การออกข้อสอบ นิสิตได้ปรึกษา อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงตลอดเวลา มีความรับผิดชอบ รับฟังความคิดเห็น คำแนะนำ ดิชม จากอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข นิสิตได้ร่วม วางแผนกับอาจารย์พี่เลี้ยงทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม เช่น การจัด นิทรรศการ นอกจากนั้นนิสิตจะขอคำปรึกษาหารือจากอาจารย์พี่เลี้ยงก่อนทำการสอน และ สอบถามถึงผลการสอนพร้อมทั้งขอคำแนะนำ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขพัฒนาการสอนต่อไป และนิสิตฝึกสอนและฝึกงานมีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนในห้อง เป็นปัจจัยที่ดีช่วยให้การ ฝึกสอนงานของนิสิตสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

2. ผลการวิจัยความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความ พึงพอใจในด้านบุคลิกภาพ ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ส่วนด้าน การสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน มีความพึงพอใจในระดับ ปานกลาง ซึ่งสไปรวิ (Sprivey, 1973 : 33) ได้วิจัยเกี่ยวกับการทำนายผลสำเร็จที่นักศึกษา ฝึกสอนได้รับจากโครงการการฝึกสอน พบว่า นักศึกษาไม่ได้ประสบผลสำเร็จในทุกด้านทั้งหมด แต่สิ่งสำคัญที่ได้รับ คือ การทำให้ฉลาดขึ้น สามารถปรับปรุงบุคลิกภาพได้ดี สามารถควบคุม อารมณ์ จิตใจ และเป็นคนรู้จักสังเกต ส่วนปัญหาการฝึกสอนด้านการสอนและการใช้สื่อ การสอน ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยดังนี้

- นันทวัลย์ ทองชำนาญ (2517) ได้วิจัยเรื่องสำรวจปัญหาการออกฝึกสอน ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ออกฝึกสอนในปีการศึกษา 2517 พบว่า นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ขาดเทคนิคการสอนที่ดี และหาอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับ บทเรียนได้ยาก นักศึกษาไม่สามารถปฏิบัติตามโครงการสอนได้ทุกเรื่อง และมีปัญหาเรื่องการ ทำบันทึกการสอนในระยะแรกๆ ส่วนด้านการปกครองชั้นเรียน นักศึกษาฝึกสอนหนักใจมาก เพราะนักเรียนมีผลการเรียนระดับต่ำ ทำให้ปกครองชั้นเรียนลำบาก

- สมพร สุขแสน (2518) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของ นักศึกษาวิทยาลัยครูเพชรบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงมี ความเห็นสอดคล้องกันว่า ในการสอนวิชาสังคมศึกษานักศึกษามีปัญหาด้านความเข้าใจ เนื้อหาในหลักสูตร การทำบันทึกการสอนและกิจกรรมการสอน การผลิตและการใช้อุปกรณ์ การสอน และการประเมินผล ในระดับปานกลาง แต่นักศึกษาฝึกสอนเห็นว่า ความสามารถในการ สอนของตนอยู่ในระดับดี และระดับปานกลาง

- พิศวง ธรรมพันทา (2519) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการฝึกสอนของวิทยาลัยครู บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาในด้านการจัดและการปกครองชั้นเรียน ส่วนด้านการสอนมีปัญหาในด้านการขาดทักษะในการเตรียมการสอน การวางแผนการสอน

การเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การเลือกใช้วิธีสอน การจัดกิจกรรม และการใช้อุปกรณ์การสอน

- อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ (2520) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของนิสิตคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2520 พบว่า ในการฝึกสอนนิสิตมีปัญหาบ้างในด้านต่อไปนี้ คือ การเตรียมและการดำเนินการสอน การควบคุมชั้นเรียน สื่อการสอน

- สมศักดิ์ ปริบูรณ์ (2522) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูในภาคตะวันตก พบว่า นักศึกษาฝึกสอนประสบปัญหาด้านการวางแผนการสอน ขาดความรู้ในด้านการจัดกิจกรรมและวิธีสอนแบบต่างๆ ด้านการดำเนินการสอนประสบปัญหาในเรื่องการจัดกิจกรรมและวิธีสอนให้นักเรียนรู้จักคิด การเสนอปัญหาให้นักเรียนร่วมอภิปราย และการส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง

- จินตนา สุนทรวิภาต (2523) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครู ระดับปริญญา ผลการวิจัยปรากฏว่า ปัญหาของนักศึกษาฝึกสอน ได้แก่ การขาดทักษะในการใช้ภาษา การเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การตั้งคำถาม ความแม่นยำในเนื้อหาวิชา การเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสม การใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน การปรับเนื้อหาวิชาให้ตรงกับความต้องการและความสามารถของผู้เรียน นอกจากนี้ยังมีปัญหาในด้านการควบคุมอารมณ์ การปกครองชั้นเรียน และมีปัญหาในด้านมนุษยสัมพันธ์

- เยาวลักษณ์ คงคาสวรรณ (2526) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับนิสิตฝึกสอนวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า นิสิตฝึกสอนมีการเตรียมการสอนและดำเนินการสอนเหมาะสมในระดับมาก ส่วนการจัดกิจกรรมในห้องเรียน และการใช้สื่อการสอน มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

- รุจิร ภูสาระ (2527) ได้วิจัยเรื่อง การปรับตัวในการฝึกสอน ทักษะคิดต่อการฝึกสอนและทัศนคติต่ออาชีพครูของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ก่อนออกฝึกสอนและหลังฝึกสอนพบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาในการขาดทักษะที่จำเป็นของการเป็นครู การเลือกใช้วิธีสอน เทคนิคการสอน และเทคนิคการใช้คำถาม และปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การปกครองชั้นเรียน และการถ่ายทอดความรู้

- ประภา ธานีรัตน์ (2530) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างรูปแบบการจัดการฝึกสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาในการเตรียมการสอน การทำโครงการสอน การทำบันทึกการสอน การใช้เทคนิคการสอนและวิธีสอน รวมทั้งบุคลิกภาพในการเป็นครู

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า ปัญหาของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในด้านการสอนและการควบคุมชั้นเรียนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้ว และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า ความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานทั้งสองด้านดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่านิสิตนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนภาคทฤษฎีไปใช้ในการสอนน้อยมาก กล่าวคือสามารถนำไปใช้ในช่วงสัปดาห์สุดท้ายเท่านั้น เพราะระยะแรกของการฝึกสอนเป็นระยะของการย่ำและทบทวนความรู้ภาคทฤษฎี ส่วนสิ่งที่นิสิตไม่สามารถนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ เทคนิคการสอนและวิธีสอน การเลือกใช้สื่อการสอนและการผลิตสื่อการสอน (รัตนากาญจนพันธ์ 2530 : 14) การเรียนรู้ทฤษฎีเพียงอย่างเดียวไม่สามารถสร้างทักษะและสมรรถภาพการสอนที่ดีได้ สิ่งสำคัญของการเป็นครู คือ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน อันเป็นทักษะวิชาชีพ ซึ่งจะได้จากการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะ ดังนั้นการที่นิสิตจะผ่านการศึกษาด้านลักษณะวิชาชีพ เช่น รายวิชา ศษ 361 วิธีสอนทั่วไป จศ 361 วิธีสอนทั่วไป ปถ 311 การประถมศึกษา มย 311 การมัธยมศึกษา วผ 401 การวัดผลการศึกษา และ ทน 301 สื่อการสอน เป็นต้น คณะศึกษาศาสตร์ควรมุ่งเน้นกระบวนการในการฝึกหัดและฝึกฝนทักษะในการถ่ายทอดวิชาความรู้ โดยการฝึกทักษะในการทำแผนการสอน การทำบันทึกการสอน การสร้างสถานการณ์จำลอง การสังเกตการสอน การเป็นผู้ช่วยครู การทดลองสอน 1 – 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพื่อนิสิตจะได้ฝึกการเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมเนื้อหา การใช้เทคนิคการสอน เทคนิคการตั้งคำถาม ฝึกการเขียนกระดานดำ การผลิตสื่อและการใช้สื่อ การนำหลักจิตวิทยามาใช้ในห้องเรียน สังเกตการสอนของเพื่อนในกลุ่มอื่นๆ วิจารณ์และเสนอแนะการทดลองสอนของเพื่อน เป็นการฝึกการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (มาตรา 24 และมาตรา 22 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) การทดลองสอนของนิสิตจะเป็นการฝึกบุคลิกภาพในการสอนหน้าชั้นเรียน เป็นการฝึกท่าทางลีลา น้ำเสียง ในการพูดและอธิบายเนื้อหาวิชาด้วย การฝึกภาคปฏิบัติในสถานการณ์จำลองนี้ควรฝึกบ่อยๆ ไม่ใช่ฝึกเพียงครั้งเดียวในแต่ละรายวิชา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชำนาญ และความคล่องตัว จนเกิดเป็นทักษะและประสบการณ์ที่พึงประสงค์ เพราะกระบวนการฝึกที่มีการเตรียมการ และการจัดรูปแบบไว้อย่างรอบคอบ จะสามารถสร้างทักษะได้อย่างแท้จริง นอกจากนั้น คณะศึกษาศาสตร์ควรจัดประสบการณ์วิชาชีพแก่นิสิต โดยจัดให้นิสิตได้มีโอกาสปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องโรงเรียนและนักเรียน จัดให้นิสิตได้มีโอกาสสังเกตการเรียนการสอน ร่วมมือทำงาน ฝึกทำการสอนนักเรียนเป็นกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ที่จะเป็นครูเกิดการเรียนรู้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานตลอดจนหลักการต่างๆ ที่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอน

การที่คณะศึกษาศาสตร์จัดให้นิสิตได้ไปศึกษาดูงานโรงเรียนต่างๆ นอกจากจะได้เรียนรู้เรื่องกระบวนการเรียนการสอน ยังได้เรียนรู้เทคนิคการควบคุมชั้นเรียนของครูประจำการ การนำหลักจิตวิทยาไปใช้ในการเรียนการสอน การแนะแนวทางส่งเสริมความถนัดความสามารถของนักเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพอีกด้วย และก่อนทำการฝึกสอน ฝ่ายดำเนินงานโครงการฝึกสอนควรมีวิธีที่จะทราบว่านิสิตที่จะส่งไปฝึกสอนนั้น มีความพร้อมในเรื่องต่างๆ ที่จำเป็นในการไปฝึกสอนหรือไม่ หากยังไม่มีความพร้อมในเรื่องใด ควรจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ นิสิต

3. นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนระดับเกณฑ์ขั้นต่ำ มีความพึงพอใจคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน อยู่ในระดับปานกลาง สาเหตุเนื่องมาจากนักเรียนกลุ่มนี้ต้องการการดูแล เอาใจใส่ เป็นพิเศษ ทางโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้จัดให้นักเรียนกลุ่มนี้มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนกลุ่มนี้สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ประจำวิชา ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายแนะแนว และฝ่ายปกครอง ได้ประสานงานดูแลนักเรียนกลุ่มนี้ทั้งด้านวิชาการ ด้านความประพฤติ ด้านวินัย แนะนำและให้คำปรึกษาทั้งด้านการเรียน มนุษยสัมพันธ์ และอื่นๆ นอกจากนี้ยังได้จัดเพื่อนที่มีระดับผลการเรียนดีกว่าคอยช่วยเหลือในเรื่องการทำงาน การส่งงาน การบ้าน และการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ นักเรียนกลุ่มนี้ต้องการช่วยเหลือและเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ต้องการครูที่มีประสบการณ์ด้านต่างๆ นักเรียนกลุ่มนี้จึงไม่มีความมั่นใจนิสิตฝึกสอน เพราะนิสิตฝึกสอนมีประสบการณ์การสอนน้อยกว่าอาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์ประจำวิชา และจากการสัมภาษณ์นักเรียนและอาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนบางคน พบว่า นิสิตฝึกสอนวางแผนการสอนไม่ดี กล่าวคือ ในระยะแรกๆ สอนซ้ำ เพราะยังปรับตัวไม่ได้ ขาดความชำนาญ พอระยะหลังๆ รีบสอน เพราะกลัวสอนไม่ทัน การอธิบายไม่ค่อยแจ่มแจ้ง ทำให้นักเรียนกลุ่มนี้ซึ่งมีปัญหारेื่องการเรียนอยู่แล้ว เรียนไม่ทันและไม่เข้าใจ ประกอบกับนิสิตฝึกสอนมาสอนในช่วงระยะเวลาสั้นๆ และมีภาระงานอื่นๆ ที่จะต้องทำ จึงไม่มีโอกาสที่จะได้ศึกษาประวัติ ความเป็นอยู่ทางบ้าน สภาพแวดล้อม รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มนี้ เพื่อให้เข้าใจนักเรียนกลุ่มนี้มากยิ่งขึ้น เมื่อนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับเกณฑ์ขั้นต่ำขาดความเชื่อมั่น และขาดความมั่นใจนิสิตฝึกสอน จึงทำให้ระดับความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

4. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนที่มีเพศต่างกัน ระดับชั้นที่นิเทศการสอนต่างกัน และวิชาที่นิเทศการสอนต่างกัน ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความ

รับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน ความพึงพอใจรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า อาจารย์พี่เลี้ยงมีความพึงพอใจระดับน้อยในเรื่องการมีอารมณ์ขันในขณะที่ทำการสอน การให้การอบรมนักเรียนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย การดูแลเอาใจใส่พฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง และความสามารถควบคุมนักเรียนให้มีระเบียบวินัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า อาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้าน ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความพึงพอใจคุณลักษณะด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านวินัยและการปกครองชั้นเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยจึงใคร่เสนอแนะดังนี้

1. การให้การศึกษาในรายวิชาตามลักษณะวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ควรเน้นให้นิสิตมีประสบการณ์ในห้องเรียนก่อนออกไปประกอบวิชาชีพครู ควรจัดสถานการณ์จำลองเพื่อให้ นิสิตได้ฝึกทักษะในด้านต่างๆ และสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมของครู พร้อมทั้งทัศนคติและความศรัทธาในอาชีพครู

2. ก่อนออกฝึกสอน ควรมีการประชุมปฏิบัติการ เป็นการเตรียมการอย่างเข้มข้น เพื่อเพิ่มเติมความรู้ก่อนออกไปฝึกสอน ในเรื่องหลักสูตร แผนการสอน บันทึกการสอน จุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม วิธีสอนแบบต่างๆ สื่อการสอน ทักษะที่จำเป็นของการเป็นครู การวัดผลและประเมินผลการเรียน จิตวิทยาการเรียนการสอน เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ หรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การควบคุมและอบรมนักเรียน เป็นต้น

3. ควรมีระบบการประกันคุณภาพบัณฑิตครู และการประเมินผลอย่างมีระบบที่สามารถนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงคุณภาพของการผลิตครูให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ เนื่องจากคุณภาพของบัณฑิตเป็นไปตามเกณฑ์การวัดและประเมินผลของแต่ละสถาบัน และไม่ มีองค์กรอิสระติดตามและประเมินคุณภาพบัณฑิตของสถาบันต่างๆ ฝ่ายผลิตครูเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพแต่เพียงฝ่ายเดียว การประเมินคุณภาพบัณฑิตเป็นการท้อใจเนื้อหาสาระควบคู่กับ ระเบียบการมากกว่าการวัดคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นครู จึงควรมีระบบวิธีการ ตรวจสอบว่า นิสิตมีความพร้อมในด้านบุคลิกภาพ การดำเนินการสอน ความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ วินัย และการควบคุมชั้นเรียนหรือไม่เพียงพอ เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงก่อนออกไปฝึกสอนหรือประกอบอาชีพครู

4. ครูที่เล็งนิสิตฝึกสอนได้ทราบปัญหาคุณลักษณะบางประการของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ควรหาทางช่วยเหลือเพื่อนิสิตฝึกสอนและฝึกงานจะได้พัฒนาตนเองในด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน

5. นักเรียนที่มีผลการเรียนระดับเกณฑ์ขั้นต่ำ มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนฝึกงานทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ไม่มั่นใจว่านิสิตฝึกสอนและฝึกงานจะช่วยเหลือหรือสอนนักเรียนกลุ่มนี้ได้ ดังนั้น อาจารย์ประจำวิชาควรช่วยทบทวน ชี้แจง และดูแลนักเรียนกลุ่มนี้เป็นกรณีพิเศษ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์ที่เล็งและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานกับโรงเรียนฝึกสอนอื่นๆ ที่คณะศึกษาศาสตร์ส่งนิสิตออกไปฝึกสอน

2. ควรศึกษาความพึงพอใจของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์ที่เล็ง นักเรียน และการจัดการศึกษาด้านต่างๆ ของโรงเรียนฝึกสอน

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ของอาจารย์ที่เล็งและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิต ที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- กาญจนา ภาสุพันธ์. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8. ปรินูญานิพนธ์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- การฝึกหัดครู, กรม. "โครงการปรับปรุงการสอนในโครงการสอน", เอกสารการนิเทศการศึกษา. ฉบับ 205 หน้า 144-146. กรุงเทพฯ : เจริญวิทยาการพิมพ์, 2521.
- การฝึกหัดครู, กรม. โครงการปรับปรุงการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท. เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 205 หน่วยการศึกษานิเทศก์ กรุงเทพฯ : เจริญวิทยาการพิมพ์, 2521.
- เกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัย, คณะศึกษาศาสตร์. คู่มือการฝึกสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2520.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาศึกษา, 2524.
- จินตนา สุนทรวินิจ. ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครู ระดับปริญญา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์. แนวปฏิบัติในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ปีการศึกษา 2526 (เอกสารอัดสำเนา).
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์. ประสบการณ์วิชาชีพ. คณะครุศาสตร์ กรุงเทพฯ : 2523.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. บัณฑิตครุศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- เจริญ ศาสตราวหา. ความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการสอนวิชาพลศึกษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. หัวใจการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, 2524.
- เฉลิม มลิล. "การฝึกสอนคืออะไร", รามคำแหง. 9 : 16 มีนาคม, 2525.

- ชาญชัย ศรีไสยเพชร. ทักษะและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ : พัทธกิจอักษร, 2525.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- นพพร พานิชสุข. คู่มือการฝึกสอน (ED. 413). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง : ม.ป.ท., 2521.
- นพรัตน์ บุญสมบุรณ์สกุล. ทัศนคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่มีต่อวิชาพลศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533. อัดสำเนา.
- น้อมฤดี จงพยุหะ. ปรัชญาและหลักการนิเทศการสอน คำบรรยายในการประชุมสัมมนาวิชาการภาคหลักสูตรและการสอน. คณะศึกษาศาสตร์ ณ ห้องประชุมสภาอาจารย์ 27 พฤษภาคม 2524.
- นันทวัลย์ ทองชำนาญ. การสำรวจปัญหาการออกฝึกสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ออกฝึกสอน ปีการศึกษา 2517. วิทยานิพนธ์ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2517.
- นาดยา ภัทรแสงไทย. ปัญหาการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- ประเทิน มหาจันทร์. คู่มือฝึกสอน. กรุงเทพฯ : แสงรุ่งการพิมพ์, 2522.
- ประภา ธานีรัตน์. การสร้างรูปแบบการจัดการฝึกสอนคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ประเสริฐ วิเศษกิจ. ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม). กรุงเทพฯ : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม), 2542.
- พิศวง ธรรมพันทา. ปัญหาการฝึกสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท บัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

- เยาวลักษณ์ คงคาสุวรรณ. ความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับนิสิตฝึกสอนวิชาสังคม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.
- รัตนา กาญจนพันธ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการสอนนักศึกษาฝึกสอน วิชาเอกสังคมศึกษา ระหว่างกลุ่มที่ผ่านการทดลองสอนแบบจุลภาคกับกลุ่มที่ไม่ผ่านการทดสอบแบบจุลภาค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530.
- รุจิร ภูสาระ. การปรับตัวในการฝึกสอน ทศนคติต่อการฝึกสอน และทัศนคติต่ออาชีพครูของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ก่อนออกฝึกสอนและหลังฝึกสอน. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาทดสอบและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2527.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. หลักการวิจัยการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทวีกิจการพิมพ์,
2538.
- ศรินครินทร์วิโรฒ ปทุมวัน, มหาวิทยาลัย. คู่มือการฝึกสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2527.
- ศรินครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร, มหาวิทยาลัย. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.
- ศรินครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร, มหาวิทยาลัย. คู่มือนิสิตฝึกสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2544.
- ศรินครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร, มหาวิทยาลัย. ปฐมนิเทศฝึกสอน/ฝึกงาน. กรุงเทพฯ : คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2539.
- ศรินครินทร์วิโรฒ, มหาวิทยาลัย (วิทยาเขตบางแสน). คู่มือฝึกสอน. 2522. อัดสำเนา.
- สมชัย โต๊ะถม. รูปแบบการจัดการฝึกสอนวิชาเอกพลศึกษา ของวิทยาลัยพลศึกษา.
ปริญญาโท, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- สมบัติ แสงรุ่งเรือง และ ประถม แสงสว่าง. คู่มือการฝึกสอน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, กรุงเทพฯ : 2521.
- สมพร สุขแสน. ปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยครูเพชรบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2518.

สมศักดิ์ ปริพฺรณะ. ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูในภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2522.

สวนสุนันทา, วิทยาลัยครู. คู่มือนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครู
สวนสุนันทา, 2521.

สาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม), โรงเรียน. คู่มือนักเรียนครูและ
ผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประสานมิตร, 2544.

สาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม), โรงเรียน. แผนพัฒนาการ
ศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) (พ.ศ.
2543-2547). กรุงเทพฯ : 2543.

สุเทพ เมฆ. ความพึงพอใจในบรรยากาศการเรียนการสอนของนักเรียนและครูในโรงเรียน
อาชีวศึกษาเอกชน ประเภทพาณิชยกรรม ในเขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.

สุมานัน รุ่งเรืองธรรม. คู่มือการนิเทศนิสิตฝึกสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2524.

อัจฉรา ประไพตระกูล และคณะ. ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของนิสิตครุศาสตร์ ปีการ
ศึกษา 2520. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

อารี เพชรผุด. มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2530.

อารี สันหนวี. "การฝึกหัดครู อดีต ปัจจุบัน อนาคต" ศูนย์ศึกษา 19(3) : 27 มกราคม-มิถุนายน
2516.

Batchelder, Howard T and McGlasson Maurice. Student Teaching in Secondary
Schools. New York : McCraw Hill, 1964.

Bennie, William A. Supervising Clinical Experiences in the Classroom. New York :
Harper & Row Publisher, 1972.

Good, Carter V. Dictionary of Education. New York : McGraw Hill Book Co., 1973.

Morrison, V.B. "The Relationship of Students Teacher Performance and Pupil
Performance to Supervisory and Pupil Merit Ratings", Dissertation Abstracts.
23 : 158-159 A. April, 1970.

Sprivey, Don Ray. "The Prediction of Student Teaching Success in Teacher Education Program Development and Present Status" Dissertation Abstracts. Vol. 331, P. 33 No. 8, February, 1973.

Wallerstein, Harvey. Dictionary of Psychology. Maryland : Penquin Book Inc., 1971.

ภาคผนวก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล	คณบดี 'คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร	รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนและพัฒนา
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สรณยา ศรีบางพลี	หัวหน้างานฝึกสอนและฝึกงาน
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(ฝ่ายมัธยม)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

1. แบบสอบถามนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนฝึกงาน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการฝึกสอนและฝึกงาน ใช้เป็นข้อมูลในการนำเสนอต่อคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพทางการศึกษา
2. แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานใน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน

ตอนที่ 1 คำชี้แจง โปรดเลือกคำตอบที่ตรงกับความจริง แล้วระบายคำตอบในกระดาษคำตอบ

1. เพศ

1. ชาย
2. หญิง

2. ระดับชั้นที่นันทนาการสอน

1. ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3 - 4. วิชาเอกของนิสิตฝึกสอน

11. ภาษาไทย	(ข้อ 3 ระบายช่อง 1 ข้อ 4 ระบายช่อง 1)
22. คณิตศาสตร์	(ข้อ 3 ระบายช่อง 2 ข้อ 4 ระบายช่อง 2)
33. ศิลปศึกษา	(ข้อ 3 ระบายช่อง 3 ข้อ 4 ระบายช่อง 3)
44. ดุริยางคศาสตร์สากล	(ข้อ 3 ระบายช่อง 4 ข้อ 4 ระบายช่อง 4)
55. การแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา	(ข้อ 3 ระบายช่อง 5 ข้อ 4 ระบายช่อง 5)
15. คอมพิวเตอร์	(ข้อ 3 ระบายช่อง 1 ข้อ 4 ระบายช่อง 5)
25. พลศึกษา	(ข้อ 3 ระบายช่อง 2 ข้อ 4 ระบายช่อง 5)
35. คหกรรมศาสตร์	(ข้อ 3 ระบายช่อง 3 ข้อ 4 ระบายช่อง 5)

ตอนที่ 2 คำชี้แจง โปรดเลือกคำตอบในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยง
ตามความเป็นจริง

คือ น้อยที่สุด หมายเลข 1

น้อย หมายเลข 2

ปานกลาง หมายเลข 3

มาก หมายเลข 4

มากที่สุด หมายเลข 5

แล้วระบายคำตอบลงไปกระดาษคำตอบ

ข้อที่	คุณลักษณะ	ระดับความพึงพอใจ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
	ด้านบุคลิกภาพ					
5	การแต่งกายเหมาะสมกับการเป็นครู					
6	ลักษณะท่าทางเหมาะสมกับการเป็นครู					
7	การวางตัวเหมาะสมกับการเป็นครู					
8	การใช้คำพูดในชั้นเรียนเหมาะสมกับการเป็นครู					
9	มีความกระตือรือร้นที่จะสอน					
10	การประพฤติและปฏิบัติตนเป็นที่เคารพนับถือ ของนักเรียนทั้งในเวลาและนอกเวลาสอน					
11	มีมารยาทสุภาพเรียบร้อย					
12	ควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงความโกรธ เมื่อมี ปัญหาในขณะที่ทำการสอน					
13	ไม่แสดงความวิตกกังวล ในสถานการณ์ที่มี ปัญหาเกิดขึ้น					
14	มีความเชื่อมั่นในตนเอง					
15	มีลักษณะเป็นผู้นำ					
	ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน					
16	มีการกำหนดแผนการสอนระยะยาว					
17	มีการทำแผนการสอนล่วงหน้า					
18	มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ชัดเจนดี					
19	มีการบอกให้นักเรียนทราบถึงจุดประสงค์ การเรียนรู้อย่างทั่วถึง					
20	การดำเนินการสอนสอดคล้องกับแผนการสอน					

ข้อที่	คุณลักษณะ	ระดับความพึงพอใจ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
21	จัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับเนื้อหาและความสนใจของนักเรียน					
22	มีความตรงต่อเวลาในการเข้าสอนและเลิกสอน					
23	เลือกใช้วิธีการสอนหลายๆ วิธี และเหมาะสมกับเรื่องที่สอน					
24	มีการนำความรู้นอกเหนือบทเรียนมาประยุกต์ได้อย่างเหมาะสมกับการสอน					
25	สามารถเขียนกระดานดำได้ถูกต้อง					
26	การนำเข้าสู่บทเรียนทำได้สอดคล้องกับเรื่องที่จะสอน					
27	จัดบรรยากาศภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน					
28	มีการทบทวนสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ไปแล้วก่อนสอนเนื้อหาใหม่					
29	มีความรู้และแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน					
30	มีเทคนิควิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนเข้าใจได้					
31	การพูดและอธิบายเนื้อหาวิชาที่สอนชัดเจน					
32	มีอารมณ์ขันในขณะที่ทำการสอน					
33	ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องตามกาลเทศะ					
34	สามารถใช้คำถามให้นักเรียนได้วิเคราะห์และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในวิชาที่ตนสอนได้					
35	เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน					
36	รับฟังความคิดเห็นและตอบคำถามของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม					
37	มีปฏิภาณไหวพริบในการสอน และการแก้ปัญหา					
38	มีเอกสารเพิ่มเติม เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชา					
39	มีสื่อการสอน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน					
40	มีสื่อการสอน ที่ช่วยให้นักเรียนอยากรู้อยากเรียนต่อไป					

ข้อที่	คุณลักษณะ	ระดับความพึงพอใจ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
41	มีทักษะและความสามารถในการสอนให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชา					
42	มีการกระตุ้นให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้					
43	มีความสามารถในการสรุปบทเรียนในแต่ละบทเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน					
44	มีการมอบหมายงานที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาเพิ่มขึ้น					
45	มีการตรวจงานหรือการบ้านที่มอบหมาย และแจ้งในสิ่งที่ผิดพลาดให้นักเรียนทราบ					
46	มีการสอบประเมินผลการเรียนเป็นระยะ เพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียน					
47	มีการบอกให้นักเรียนทราบถึงวิธีการปรับปรุงข้อบกพร่องของแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ					
	<u>ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์</u>					
48	มีความขยันขันแข็งในการสอน					
49	มีความสม่ำเสมอในการเข้าสอน					
50	มีอัตราายอันดีกับนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง					
51	มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน					
52	ช่วยเหลือกิจกรรมพิเศษของนักเรียน					
53	มีความเอาใจใส่ต่อนักเรียนที่ไม่เข้าใจหรือติดตามเนื้อหาไม่ทัน					
54	มีเวลาให้นักเรียนเข้าพบ เพื่อซักถามบทเรียนที่ยังไม่เข้าใจหลังจากสอนเสร็จแล้ว					
55	ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน					
56	ช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถพัฒนาการเรียนของตนให้ดียิ่งขึ้น					
57	ให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่นักเรียนที่เรียนช้า					
58	ส่งเสริมด้านวิชาการแก่นักเรียนที่เรียนดี					
59	ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน					
60	ช่วยเหลือกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน					
61	มีความพยายามแก้ไขข้อบกพร่องให้ดีขึ้น					

ข้อที่	คุณลักษณะ	ระดับความพึงพอใจ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
62	สามารถติดต่อประสานงานกับอาจารย์และบุคลากรในโรงเรียนได้ดี					
63	มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง					
64	ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี					
65	มีความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมประชุมระหว่าง การฝึกสอน เพื่อปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับอาจารย์พี่เลี้ยงหรืออาจารย์นิเทศก์					
66	<u>ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน</u> ให้การอบรมนักเรียนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย					
67	ให้การอบรมนักเรียนให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบ					
68	ดูแลเอาใจใส่พฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง					
69	สร้างบรรยากาศภายในชั้นเรียนให้มีความเป็น กันเอง					
70	สามารถควบคุมนักเรียนให้มีระเบียบวินัย					
71	เอาใจใส่และรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน โดยทั่วถึง					
72	สามารถตัดสินใจได้ดีต่อสภาพการณ์ที่เป็น ปัญหาต่างๆ ในชั้นเรียน					
73	สามารถควบคุมอารมณ์ต่อสภาพการณ์ที่เป็น ปัญหาได้อย่างเหมาะสม					
74	สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในชั้นเรียนได้ อย่างเหมาะสม					
75	สามารถปกครองชั้นเรียน เพื่อให้การดำเนิน การสอนเป็นไปอย่างราบรื่น					
76	มีความรับผิดชอบในการคุมสอบ					
77	มีความรับผิดชอบในการควบคุมการเข้าร่วม กิจกรรมของนักเรียน					
78	มีระเบียบวินัยในตนเอง					
79	สามารถปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน					
80	ให้ความสนใจกับปฏิกิริยาการตอบสนองของ นักเรียน					

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความพึงพอใจของอาจารย์ที่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

1. แบบสอบถามนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนฝึกงาน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการฝึกสอนและฝึกงาน ใช้เป็นข้อมูลในการนำเสนอต่อคณะศึกษาศาสตร์ เพื่อพัฒนาสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพทางการศึกษา
2. แบบสอบถามนี้มี 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานใน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน

ตอนที่ 1 คำชี้แจง โปรดเลือกคำตอบที่ตรงกับความจริง แล้วระบายคำตอบในกระดาษคำตอบ

1. นักเรียนกำลังเรียนอยู่ในระดับชั้น
 1. ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 2. ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 3. ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพศ
 1. ชาย
 2. หญิง
3. ระดับผลการเรียนเฉลี่ย
 1. ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49
 2. ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49
 3. ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49
 4. ผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.00

ตอนที่ 2 คำชี้แจง โปรดเลือกคำตอบในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของนักเรียน
ตามความเป็นจริง

คือ น้อยที่สุด หมายเลข 1

น้อย หมายเลข 2

ปานกลาง หมายเลข 3

มาก หมายเลข 4

มากที่สุด หมายเลข 5

แล้วระบายคำตอบลงไปกระดาษคำตอบ

ข้อที่	คุณลักษณะ	ระดับความพึงพอใจ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
4	ด้านบุคลิกภาพ การแต่งกายเหมาะสมกับการเป็นครู					
5	ลักษณะท่าทางเหมาะสมกับการเป็นครู					
6	การวางตัวเหมาะสมกับการเป็นครู					
7	การใช้คำพูดในชั้นเรียนเหมาะสมกับการเป็นครู					
8	มีความกระตือรือร้นที่จะสอน					
9	การประพฤติและปฏิบัติตนเป็นที่เคารพนับถือ ของนักเรียนทั้งในเวลาและนอกเวลาสอน					
10	แสดงความเป็นเพื่อนและเข้าใจนักเรียน					
11	มีกิริยาวาจาสุภาพอ่อนโยน					
12	มีมารยาทสุภาพเรียบร้อย					
13	ควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงความโกรธ เมื่อมี ปัญหาในขณะที่ทำการสอน					
14	ไม่แสดงความวิตกกังวล ในสถานการณ์ที่มี ปัญหาเกิดขึ้น					
15	มีความเชื่อมั่นในตนเอง					
16	มีลักษณะเป็นผู้นำ					
17	การมีเหตุผลและเต็มใจรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ ในข้อบกพร่องของตนเอง					
	ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน					
18	มีการเตรียมการสอนเป็นอย่างดี					
19	มีความมั่นใจในการสอนบทเรียน					
20	มีการแจ้งรายละเอียดในการเรียนการสอน					

ข้อที่	คุณลักษณะ	ระดับความพึงพอใจ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
21	มีความตรงต่อเวลาในการเข้าสอนและเลิกสอน					
22	มีการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนให้อึดต่อการเรียนการสอน					
23	มีการทบทวนสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ไปแล้วก่อนสอนเนื้อหาใหม่					
24	มีความรู้และแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอน					
25	มีเทคนิควิธีการสอนที่ทำให้นักเรียนเข้าใจได้					
26	การพูดและอธิบายเนื้อหาวิชาที่สอนชัดเจน					
27	มีอารมณ์ขันในขณะที่ทำการสอน					
28	ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องตามกาลเทศะ					
29	สามารถใช้คำถามให้นักเรียนได้วิเคราะห์ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในวิชาที่ตนสอนได้					
30	เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน					
31	มีปฏิภาณไหวพริบในการสอน และการแก้ปัญหา					
32	มีเอกสารเพิ่มเติม เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชา					
33	มีสื่อการสอน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน					
34	มีสื่อการสอน ที่ช่วยให้นักเรียนอยากรู้ อยากเรียนต่อไป					
35	มีทักษะและความสามารถในการสอนให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชา					
36	มีการกระตุ้นให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้					
37	หลังจากเรียนจบแล้ว นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียน					
38	มีความสามารถในการสรุปบทเรียนในแต่ละบทเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียน					
39	มีการมอบหมายงานที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาเพิ่มขึ้น					
40	มีการตรวจงานหรือการบ้านที่มอบหมาย และแจ้งในสิ่งที่ผิดพลาดให้นักเรียนทราบ					

ข้อที่	คุณลักษณะ	ระดับความพึงพอใจ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
41	มีการสอบประเมินผลการเรียนเป็นระยะ เพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียน					
42	มีการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างยุติธรรม					
43	มีการแจ้งให้นักเรียนทราบถึงผลการเรียนทุกครั้ง					
44	มีการบอกให้นักเรียนทราบถึงวิธีการปรับปรุงข้อบกพร่องของแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ					
45	มีการจัดซ่อมเสริมให้นักเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้					
	<u>ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์</u>					
46	มีความขยันขันแข็งในการสอน					
47	มีความสม่ำเสมอในการเข้าสอน					
48	มีอัตราขาด้านกับนักเรียน					
49	มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน					
50	ช่วยเหลือกิจการพิเศษของนักเรียน					
51	มีความเอาใจใส่ต่อนักเรียนที่ไม่เข้าใจ หรือติดตามเนื้อหาไม่ทัน					
52	มีเวลาให้นักเรียนเข้าพบ เพื่อซักถามบทเรียนที่ยังไม่เข้าใจหลังจากสอนเสร็จแล้ว					
53	ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน					
54	ช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถพัฒนาการเรียนของตนให้ดียิ่งขึ้น					
55	ให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่นักเรียนที่เรียนช้า					
56	ส่งเสริมด้านวิชาการแก่นักเรียนที่เรียนดี					
57	ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน					
	<u>ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน</u>					
58	ให้การอบรมนักเรียนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย					
59	ให้การอบรมนักเรียนให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบ					
60	ดูแลเอาใจใส่ พฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีระเบียบวินัยในตนเอง					
61	มีการสร้างบรรยากาศภายในชั้นเรียนให้มีความเป็นกันเอง					

ข้อที่	คุณลักษณะ	ระดับความพึงพอใจ				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
62	สามารถควบคุมนักเรียนให้มีระเบียบวินัย					
63	เอาใจใส่และรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนโดยทั่วถึง					
64	สามารถตัดสินใจได้ดีต่อสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่างๆ ในชั้นเรียน					
65	สามารถควบคุมอารมณ์ต่อสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาได้อย่างเหมาะสม					
66	สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม					
67	สามารถปกครองชั้นเรียน เพื่อให้การดำเนินการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น					
68	สามารถดูแลการสอบให้เป็นไปอย่างเรียบร้อย					
69	สามารถควบคุมนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างดี					
70	ให้ความสนใจกับปฏิกิริยาการตอบสนองของนักเรียน					

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางนิรมล	ชื่อสกุล	แจ่มจรัส
เกิด		วันที่	29 เดือนสิงหาคม พุทธศักราช 2491
สถานที่เกิด			จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน		บ้านเลขที่	67/10 ซอยวังใหญ่ 3
			ถนนกรุงเทพกรีฑา แขวงสะพานสูง
			เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ 10250
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์หมวดคณิตศาสตร์		
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร		
	(ฝ่ายมัธยม) สุขุมวิท 23 คลองเตยเหนือ เขตวัฒนา		
	กรุงเทพฯ 10110		
ประวัติการศึกษา			
พ.ศ. 2509	ป.กศ. ดัณ จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา		
พ.ศ. 2511	ป.กศ. สูง (วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาโทวิทยาศาสตร์)		
	จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา		
พ.ศ. 2513	กศ.บ. (วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาโทเคมี)		
	จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร		
พ.ศ. 2521	ศศ.ม. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์ - การสอน)		
	สาขาการสอนคณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์		

ความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

บทคัดย่อ
ของ
นิรมล แจ่มจำรัส

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เมษายน พ.ศ. 2545

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อการศึกษาความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน ด้านความรับผิดชอบและด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน พร้อมทั้งศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนจำแนกตามเพศ ระดับชั้นที่นิเทศการสอน และวิชาที่นิเทศการสอน ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกตามระดับชั้นเรียน เพศ และระดับผลการเรียนเฉลี่ย

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์พี่เลี้ยงที่นิเทศการสอนนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 50 คน และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 392 คน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่เป็นผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทางด้านคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานใน 4 ด้าน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS / PC⁺ เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (Oneway - Anova)

สรุปผลการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. ความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ความพึงพอใจของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงานในด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน ปรากฏผลโดยรวมในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านบุคลิกภาพ อาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับความพึงพอใจระดับมาก

2.2 ด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน อาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับความพึงพอใจระดับปานกลาง

2.3 ด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ อาจารย์พี่เลี้ยงและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับความพึงพอใจระดับมาก

2.4 ด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน อาจารย์ที่เลี้ยงมีความพึงพอใจระดับมาก แต่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน พบว่า

3.1 อาจารย์ที่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน จำแนกตามเพศ ระดับชั้นที่นิเทศการสอน และวิชาที่นิเทศการสอน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน รวมทุกด้าน และในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับชั้นการเรียนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอนและฝึกงาน รวมทุกด้านและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ และรายด้าน พบว่า

3.2.1 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพมากกว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.2.2 คุณลักษณะด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจมากกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีระดับความพึงพอใจมากกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 2 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.2.3 คุณลักษณะด้านความรับผิดชอบและมนุษยสัมพันธ์ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจมากกว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับความพึงพอใจมากกว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.2.4 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับความพึงพอใจคุณลักษณะด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน มากกว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3

3.3 นักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับความพึงพอใจคุณลักษณะด้านวินัยและการควบคุมชั้นเรียน แต่ไม่พบความแตกต่างที่มีต่อคุณลักษณะด้านอื่นๆ และรวมทุกด้าน

3.4 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับผลการเรียนต่างกันมีความพึงพอใจคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างที่มีต่อคุณลักษณะด้านอื่น เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ในด้านบุคลิกภาพ และรวมทุกด้าน พบว่า

3.4.1 นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.00 มีระดับความพึงพอใจด้านบุคลิกภาพมากกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระดับอื่น

3.4.2 นักเรียนที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 และ 3.50 - 4.00 มีระดับความพึงพอใจต่อคุณลักษณะรวมทุกด้าน มากกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนเฉลี่ยระดับอื่น

3.5 ไม่พบความแตกต่างของระดับความพึงพอใจระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอนและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อคุณลักษณะของนิสิตฝึกสอน และฝึกงานรวมทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อาจารย์พี่เลี้ยงนิสิตฝึกสอน มีระดับความพึงพอใจด้านบุคลิกภาพมากกว่านักเรียน ส่วนคุณลักษณะด้านการสอนและการใช้สื่อการสอน นักเรียนมีระดับความพึงพอใจมากกว่าอาจารย์พี่เลี้ยงแต่ไม่พบความแตกต่างของความพึงพอใจที่มีต่อคุณลักษณะด้านอื่น

**A STUDY OF THE SATISFACTION OF THE IN-SERVICE TEACHERS AND THE
JUNIOR HIGH SCHOOL STUDENTS ABOUT THE QUALIFICATIONS OF THE
UNIVERSITY STUDENTS WHO PRACTISE TEACHING AT THE DEMONSTRATION
SCHOOL OF SRINAKARINWIROT PRASARNMIT UNIVERSITY (SECONDARY)**

**THE DEMONSTRATION SCHOOL
OF SRINAKARINWIROT PRASARNMIT UNIVERSITY (SECONARY)**

APRIL 2002

AN ABSTRACT

The purposes of this research was : 1) to study the satisfaction of the in-service teachers and the junior high school students, about the qualifications of the university students who practise teaching at the Demonstration school of Srinakarinwirot Prasarnmit University (Secondary). This satisfaction was based on personality, teaching methods and teaching materials, responsibility and inter-personal relationships, disciplinary and classroom management 2) to compare the satisfaction of the in-service teachers with different sexes, different grade levels that they teach and different subjects 3) to compare the satisfaction of the junior high school students with different grade levels, different sexes and different grade average.

The samples of the study consisted of 50 in-service teachers and 392 students from Matayomsuksa 1 to Matayomsuksa 3 for the academic year 2001 (second Semester). The instrument was questionnaires about personal information plus four qualifications of the university students who practise teaching. The data analysis was done by a computer with the use of SPSS / PC⁺ for Window program. The statistical methods such as basic statistic, percentage, mean standard deviation, t-test and one-way anova were used in this research.

Results indicated that :

1. The satisfaction of the in-service teachers and the junior high school students about the qualifications of the university students who practise teaching in all aspects was in a high level.

2. The satisfaction of the in-service teachers and the junior high school students about the qualifications of the university student who practise teaching in four aspects were as follows :

- 2.1 The satisfaction about the personality was in a high level.

- 2.2 The satisfaction about teaching methods and teaching materials was in an average level.

- 2.3 The satisfaction about responsibility and inter-personal relationship was in a high level.

- 2.4 The satisfaction about disciplinary and classroom management was in a high level.

3. The result of the comparison about the qualifications of the university students who practise teaching were as follows :

3.1 The satisfaction of the in-service teachers with different sexes, different grade levels and different subjects to the qualifications of the university students who practise teaching in each aspect and over all was not significantly different in statistics at a level of .05

3.2 The satisfaction of the junior high school students with different grade levels to the qualification of the university students who practise teaching in each aspect and over all was significantly different in statistics at a level of .05. The finding of the study when giving the test in pairs were as follows :

3.2.1 Matayomsuksa 1 and Matayomsuksa 3 students had more satisfaction in personality of the university students who practise teaching than Matayomsuksa 2 students. There was no difference between Matayomsuksa 1 and Matayomsuksa 3 students.

3.2.2 Matayomsuksa 3 had more satisfaction in teaching methods and teaching materials than Matayomsuksa 2 students. Matayomsuksa 1 students had more satisfaction than Matayomsuksa 2 students. There was no difference between Matayomsuksa 3 and Matayomsuksa 1 students.

3.2.3 Matayomsuksa 3 students had more satisfaction about responsibility and inter-personal relationship of the university students who practise teaching than Matayomsuksa 1 and 2 students. Matayomsuksa 1 students had more satisfaction than Matayomsuksa 2 students.

3.2.4 Matayomsuksa 3 students had more satisfaction about disciplinary and classroom management than Matayomsuksa 2 students. There was no difference between Matayomsuksa 1 students and Matayomsuksa 2 and 3 students.

3.3 The male junior high school students had more satisfaction about disciplinary and classroom management. There was no difference towards other qualifications and over all.

3.4 The satisfaction of the junior high school students about personality and over all was significantly different in statistics at a level of .05. There was no difference about other qualifications. The finding of the study with giving the test in pairs were as follows :

3.4.1 The students who had grade average between 3.50 – 4.00 had more satisfaction about the personality than the students who had grade average between 1.00 – 1.49. There was no difference between the students who had other grade average.

3.4.2 The students who had grade average between 1.50 – 2.49 and 3.50 – 4.00 had more satisfaction about qualifications in all aspect than the students who had grade average between 1.00 – 1.49. There was no difference between the students who had other grade average.

3.5 There was no difference about the satisfaction between the in-service teachers and the junior high school students towards the qualifications of the university students who practise teaching in all aspect. The result of the study in each aspect were 1) the in-service teachers had more satisfaction about personality than the junior high school students 2) the junior high school students had more satisfaction about teaching methods and teaching materials than the in-service teachers. There was no difference between other qualifications.